

TEK PARTİ DÖNEMİ VALİLERİNDEN TEVFİK SIRRI GÜR VE ELÂZİĞ VALİLİĞİ

*One of the Governors of the One Party Period: Tefik Sirri Gür and Governorship of
Elazığ*

***Yavuz HAYKIR**

ÖZET

Tevfik Sırrı Gür Osmanlı Devleti'nin son yıllarında ve milli mücadelede idareci olarak devlet hizmetinde çalışmış ve ülkenin değişik bölgelerinde bucak müdürlüğü, kaymakamlık, mülkiye müfettişliği gibi görevlerde bulunmuştur. Cumhuriyet Türkiye'sinde idareciliğe devam eden Tefik Sırrı Gür, Silifke, Elâzığ, Muş, İçel, Kastamonu gibi vilayetlerde valilik görevini sürdürmüştür. Cumhuriyet değerlerine ve ideolojine bağlı idealist bir yönetici olarak görev yaptığı illerde önemli ve kalıcı hizmetler yapmıştır. Bu hizmetlerinden en çok göze çarpan ise şehirlerdeki imar ve bayındırlık alanında yaptığı kalıcı eserlerdir. Bu eserlerin büyük bir kısmı uzun yıllar halka hizmet vermiştir.

Tevfik Sırrı Gür, valilik yaptığı vilayetlerde şehir planını modern bir şekilde oluşturmak için büyük çaba harcamıştır. İhtiyaçları göz önünde tutmasının yanında hem modernizm hem de rejimin simgelerini göstermek amacıyla valilik yaptığı yerlerde cumhuriyet meydanları oluşturmuş yanı başına halkevi ve halkevinin karşısına Atatürk Heykeli ve etrafında okul, hastane, spor tesisleri yaparak yeni rejimin iktidarını temsil eden yapıları oluşturmuştur. Bir anlamda tek parti dönemi cumhuriyet ideolojisiyle şekillenen modern şehir planı oluşturmayı amaçlamıştır.

Bu çalışmamızda tek parti döneminde valilik görevi yapmış olan Tefik Sırrı Gür'un hayatı, görev yaptığı vilayetlerdeki hizmetleri ele alınarak özellikle Elâzığ valiliği sırasında yapmış olduğu valilik görevi ve hizmetleri incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, Türk İdare Tarihi, Valilik, Elâzığ, Tefik Sırrı Gür, İmar, Bayındırlık

ABSTRACT

Tevfik Sırrı Gür worked in the state service as an administrator in the last years of the Ottoman Empire and as a manager in the national struggle and worked as a branch manager, district governor, inspector of the property in various regions of the country. Tefik Sırrı Gür, who continued his administration in the Republic of Turkey, served as governor in provinces like Silifke, Elazığ, Muş, İçel, and Kastamonu. He made significant and lasting services in the areas where he served as an idealist manager devoted to Republic values and ideology. The most spectacular of these services was the permanent artifacts that was in the areas of zoning and public works in the cities. Most of these works have served the public for many years.

Tevfik Sırrı Gür made great efforts to create the city plan in a modern way in the provinces that he was the governorate. In addition to considering the needs, he founded republic squares in order to show the symbols of modernism and regime in the places, where he was the governor, beside the square he founded community center and in front of it the Atatürk Statue, and around them he composed school, hospital, and sports facilities present the power of the new regime. In a sense, he was intended to create a modern city plan, shaped by the ideology of a single-party republic.

In this study, the life of Tefik Sırrı Gür, who had served as governor in the one party period, his services in the cities he had served as a governor, especially in Elazığ, will be examined.

Key words: History of Turkish Republic, Turkish Administration History, Governorship, Elazığ, Tefik Sırrı Gür, Zoning, Public Works.

Giriş

Osmanlı Devleti'nin enkazından doğan Türkiye Cumhuriyeti Devleti, güçlü bir merkezi idare yapısı ve modern bir toplum oluşturma hedefi üzerine politikalarını uygulamaya koymuştur. Kurulan devletin güvenliği, asayişi, refah ve huzurun tesis edilmesi ile modern bir devlet ve toplum için dönemin iktidarı bu yönde çalışmalar yapmışlardır.

Osmanlı Devleti'nin son yıllarında Anadolu şehirlerinin yokluk harabe içerisindeki halinden kurtarılması için imkânlar dâhilinde çalışmalar yapılmıştır. Merkezi sistemin belirlediği çalışma programlarının yanında valiliklerin yapmış olduğu çalışmalar da önemli bir etki bırakmıştır. Bu anlamda bazı valilerin öne çıkan hizmetleri olmuştur. İşte bu valilerden biri de Tevfik Sırrı Gür'dür.

Tevfik Sırrı Gür valilik yapmış olduğu yerlerde kendi hedeflediği işleri yapmak için bürokrasiyi birazda görmezden gelerek faaliyette bulunmuştur. Daha çok imar, bayındırlık ile halkın sosyal ve kültürel anlamda gelişimi için çeşitli hizmetler yapmıştır. Bu hizmetleriyle görev yaptığı şehirlerde Tevfik Sırrı Gür'ü unutulmaz bir idareci yapmıştır.

Cumhuriyet idarecileri şehir yapılaşmasının modern bir şekilde oluşturmak için büyük çaba harcamışlardır. Hem modernizm hemde rejimin simgelerini gösterme amacıyla bu şehir planı elden geldiğinde Anadolu'daki şehirlerde uygulamaya konulmuştur. Bu bağlamda Cumhuriyet rejimi, şehir kasaba ve hatta köylere kadar iktidarını temsil eden cumhuriyet meydanlarını kurmuştur. Şehirlerde bu cumhuriyet Meydanlarının etrafına Halkevi ve Atatürk Heykelleri yapılarak yeni rejimin iktidarını temsil eden yapıları oluşturmuştur¹. Bu şehir yapı planını Tevfik Sırrı Gür bulunduğu her ilde uygulamak için ciddi çalışmalar yaptığını görmekteyiz. Elazığ valiliği sırasında bu şekilde bir plan hazırlamış ve bunu uygulamıştır. Kültür ismiyle modern planlaması yapılmış bir mahalle ve mahallenin hemen yanı başında şehrin ana arteri üzerinde bir meydan, meydanın etrafında Halkevi ve Atatürk Heykeli yapılmıştır.

1. Vali Tevfik Sırrı Gür'ün Hayatı ve Kişiliği

Ahmet Tevfik Sırrı Gür, aslen Konya Ermenekli olan Darülfünun müderrislerinden, Maarif Meclisi reislerinden Süleyman Sırrı Efendi ile Nesime Hanım'ın oğludur². 1892 yılında İstanbul'da doğmuştur. İçişleri Bakanlığı sicil dosyasında doğum tarihi 6 Mart 1308 olarak kaydedilmiştir³. Ahmet ön adını pek kullanmamış ve Tevfik Sırrı olarak tanınmıştır.

Soğukçeşme Askeri Rüştiyesi'nden orta, İstanbul İdadisi'nde lise eğitimini tamamlamıştır. Ağustos 1911 tarihinde Mülkiye Mektebi'nden iyi dereceyle mezun olmuştur. Mülkiye Mektebi'ndeki okul numarası 619'dur⁴.

Tevfik Sırrı Gür, 12 Ocak 1912 tarihinde İstanbul Vilayeti Maiyyet memurluğuna ve ek görev olarak da Kabataş Sultanisi tarih muallim vekilliğine tayin edilerek devlet hizmetine girmiştir. Maiyyet memurluğu, bucak müdürlüğü, kaymakamlık ve valiliklerde bulunmuştur⁵. Kastamonu'da valilik görevine devam ederken Demokrat Partinin iktidara gelmesiyle görevinden alınmıştır. 8 Haziran 1950 tarihinde 581 lira maaş ile emekliye ayrılmıştır. Kastamonu vilayetinde yapmış olduğu valilikte halkın büyük takdirini toplamış ve Kastamonulular belediye başkanının kendi isteğiyle görevinden ayrılmasını sağlayarak Tevfik Sırrı Gür'ü Kastamonu Belediye Başkanı olarak

¹ Neşe G. Yeşilkaya, *Halkevleri: İdeoloji ve Mimarlık*, İstanbul, 1999, s.140

² Mustafa Oral, *Ermenekli Süleyman Sırrı Efendi ve Kifâyetü'l- Müntehî 'Alâ Kifâyeti'l Mübtedî Adlı Eserinin Tahlili*, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2015, s.23.

³ TC İçişleri Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü Sicil Arşivi (İBPGMSA), Dosya No.913

⁴ İBPGM Sicil Arşivi, Dosya No.913

⁵ Elazığ, 4 Mart 1959, Y.10, S.2686, s.1

seçmişlerdir. Ekim 1952 yılına kadar belediye başkanlığı görevini sürdürmüş ve sağlık sorunları sebebiyle kendi isteğiyle görevinden ayrılmıştır⁶.

Emekli olduktan sonra Ankara'ya yerleşmiş ve geçimini sağlamak için beton briket fabrikası kurarak işletmeye başlamıştır⁷. Yine bunun yanında suni mermer atölyesi de kurarak işletmiştir. 1950 ve 1954 seçimlerinde CHP İçel Milletvekili adayı olarak seçimlere katılmış ise de seçilememiştir⁸.

28 Şubat 1959 tarihinde geçirmiş olduğu kalp krizi sonucunda vefat etmiştir⁹. Cenazesi 2 Mart 1959 tarihinde Hacı Bayram Camii'nde kılınan öğle namazından sonra Cebeci'deki Asrı Mezarlığa defnedilmiştir¹⁰.

Tevfik Sırrı Gür soyadı kanunu çıktığında Elâzığ'da görev yapmaktaydı. Soyadı olarak "GÜR" ismini almıştır¹¹. 17 Aralık 1934 tarihinde "Gür" soyadı aldığını İçişleri Bakanlığı'na bildirmiş ve imza olarak "T.GÜR" kullanacağını belirtmiştir¹².

Ruşçuklu olup Varna'da doğan Mukaddes hanımla evli olan Tefvik Sırrı Gür, Fazıla ve Melike isminde iki kız evlat sahibiydi¹³. Arapça, Fransızca ve Almanca bilmekteydi¹⁴. Tezyini resim yapmaya bina projeleri çizmeye büyük merakı vardı. Muş, Mersin ve Kastamonu şehirlerinde fahri hemşeri olarak kabul edilmiştir¹⁵.

Tevfik Sırrı Gür, uzun boylu, endamlı, esmer tenli ve güzel giyinen biriydi. Bir dekoratör gibi inşa ettirdiği binaların dekorasyonu bizzat ilgilenirdi. Kararlı aceleci ve otoriter bir yapıya sahipti. Vilayetlerde başlıca meşguliyeti temelini atıp yapımına başladığı binaları bitirmektir. Bu binaların bitirilmesi için daha fazla imkân aramak ve bulmak için çaba sarf ederdi. Bunu için yetkisini kullanır ve ara sıra da yetki sınırlarını zorlardı. Güzel resmi yapar ve bir mimar kadar proje çizerdi. Tefvik Sırrı Gür, sporu, müziği seven sosyal yönü güçlü bir yöneticidir. Görev yaptığı illerde, halkevi, şehir kulübü ve spor salonları gibi tesisler yaptırmıştır¹⁶.

İkinci Dünya Savaşı'nda dünya ticaretinin küçülmesi, genç işgücünün askere alınması ülkede ciddi boyutlara varan kıtlığı getirmiş, karaborsa ve haksız kazanç elde etme hızla artmıştır. Hükümetin aldığı bütün önlemlere rağmen dar gelirliler hızla yoksullaşmış savaş zenginleri ortaya çıkmıştır. Bu durumda Tefvik Sırrı Gür, devlet işlerinde ve özel yaşamında tutumlu davranmış, yaptığı harcamaları verimli ve yerinde kullanmak istemiştir. Devletçe açılan ihalelere müdahale etmiş, müteahhitlerin haksız kazanç elde etmelerini önlemiştir¹⁷. O'nu yakından tanıyanlar valinin temiz giyindiğini, fazla elbisesi olmadığını ve köy gezilerinde giydiği elbisenin ters yüzü çevrilerek yenilenmiş olduğunu belirtmişlerdir¹⁸.

⁶ Dursun Aslan, *Tevfik Sırrı Gür ve İçel Valiliği*, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 2001, s.12.

⁷ Ali Çankaya (Mücellidoğlu), *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, IV. Cild, Mars Matbaası, Ankara, 1968-1968, s.1436.

⁸ *Elazığ*, 4 Mart 1959, Y.10, S.2686, s.1

⁹ Mehmet Ağırhan, "Edirne Belediye Başkanı Tefvik Sırrı Gür -2- (1.03. 1926- 31.08.1927)", *Edirne Hudut Gazetesi*, 16 Aralık 2014, S.12247, s.6.

¹⁰ *Elazığ*, 4 Mart 1959, Y.10, S.2686, s.1

¹¹ *Turan*, 23 Kamun Evvel 1934, Y.4, S.255, s.1.

¹² *İBPGM Sicil Arşivi*, Dosya No.913

¹³ D. Aslan, *Tevfik Sırrı Gür ve İçel Valiliği*..., s.15.

¹⁴ *İBPGM Sicil Arşivi*, Dosya No.913

¹⁵ A. Çankaya (Mücellidoğlu), *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, IV. Cild..., s.1437.

¹⁶ Hayri Orkun ve diğerleri, *Meşhur Valiler*, İçişleri Bakanlığı Merkez Valileri Bürosu Yayınları, Ankara, 1969, s.618.

¹⁷ D. Aslan, *Tevfik Sırrı Gür ve İçel Valiliği*..., s.15.

¹⁸ Mehmet Aldan, *İz Bırakan Mülki idare Amirleri*, T.C İçişleri Bakanlığı Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1990, s.438.

2. Bulunduğu Görevler

2.1. Maiyet Memurlukları

İstanbul Vilayeti Maiyet Memurluğu'nu 29 Aralık 1911'den 23 Mayıs 1912 tarihine kadar aylıksız olarak sürdürmüştür. 24 Mayıs da 500 kuruş aylıkla bu görevi resmi ataması yapılmış fakat mayısın sonunda Üsküdar Sancağı Maiyet Memurluğuna atanmıştır. 1 Haziran 1912'den Ekim ayı sonuna kadar burada görev yaptıktan sonra tekrar İstanbul Maiyet Memurluğuna atanmıştır. 1 Kasım 1912'den 9 Ekim 1913 tarihine kadar 500 kuruş ücretle bu görevi sürdürmüş ve daha sonra Edirne Maiyet Müdürlüğüne atanmıştır. Burada 18 Ekim 1913-6 Kasım 1913 tarihleri arasında 500 kuruş ücretle çalıştıktan sonra bucak müdürlüğüne terfi ederek buradaki görevinden ayrılmıştır¹⁹.

2.2 Bucak Müdürlükleri

9 Kasım 1913'de Malkara İlçesi Şahin Bucağı Müdürü olarak göreve başlamıştır. 22 Haziran 1914 tarihine kadar 800 kuruş aylıkla bu görevini sürdürdükten sonra 24 Haziran 1914 tarihinde Tekirdağ merkezine bağlı Pınarlı (Bekarlı) Bucağı'nda 1000 kuruş ücretle müdürlük yapmıştır. Buradaki görevinden terfi ederek 2 Eylül 1914 tarihinde Babaeski kaymakamlığına atanmıştır²⁰.

2.3. Kaymakamlık ve Müfettişlik Görevleri

2.3.1. Babaeski Kaymakamlığı

Babaeski kaymakamlığına atanan Tevfik Sırrı Gür burada 11 Eylül 1914'den 22 Mayıs 1919'da kadar 1500 kuruş maaşla görev yapmıştır²¹. Genç bir kaymakam olarak işine heyecanla sarılan Tevfik Sırrı Gür, Birinci Dünya Harbi'nin maddi ve manevi yıkımlarını kendi ölçüsünde etkisiz kılmaya çalıştı. Tarımsal üretimin artırılması için çaba sarf etti. “*Temin-i zeriyyat hususundaki gayret ve faaliyet-i mümtazesini sebketmesine mebni(ekim hususundaki üstün çabasından dolayı)*” gümüş iftihar madalyasıyla ve yine 1917 aşarının tahsilindeki şükranına değer gayretlerinden dolayı takdirname ile ödüllendirildi²².

Tevfik Sırrı Gür, Babaeski'de imar ve bayındırlık işlerinin de yapılmasını sağlamıştır. 1914 yılında belediye binası yapılmıştır. Kare plan üzerine iki katlı olan binanın çatısı kubbe şeklinde kurşundur. 1915 yılında, Tevfik Sırrı Gür'ün kaymakamlığı döneminde yapılan hastane binası, sonraki yıllarda ilkokul olarak 1960'lı yıllara kadar kullanılmıştır²³.

Tevfik Sırrı Gür'ün Babaeski kaymakamlığında İttihat ve Terakki döneminde olduğu gibi idare tarzını devam ettirmesi ve değiştirmemesi, bölgedeki İngiliz temsilcilerinin dikkati çekerek şikâyet edilmiştir. Bu nedenle burada kalmasının uygun olmayacağı düşünülerek Gerze Kaymakamlığı'na atanmıştır²⁴. Bu anlamda atamanın gerekçesi Mondros Mütarekesi sırasında İttihatçılıkla suçlanması olmuştur²⁵.

Babaeski kaymakamlığı sırasında askerlik görevini yapmak üzere silahlı altına alınmıştır. Birinci Dünya Harbi süresince yedek subay olarak görev yapmıştır²⁶.

2.3.2. Gerze Kaymakamlığı

Encümen-i müdiran (Müdürler Komisyonu) kararı ve becayiş yoluyla 12 Nisan 1919 tarihinde bu 1500 kuruş maaşla Gerze Kaymakamlığı'na atanmıştır²⁷. Bu görevden kendi isteğiyle ayrılarak Trakya Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nde kurtuluş mücadelesine katılmıştır²⁸.

¹⁹ İBPGM Sicil Arşivi, Dosya No.913

²⁰ İBPGM Sicil Arşivi, Dosya No.913

²¹ İBPGM Sicil Arşivi, Dosya No.913

²² M. Aldan, *İz Birakan Mülki idare Âmirleri...*, s.431.

²³ H. Şinasi Develi, *Eserleriyle Anılan Tevfik Sırrı Gür*, Mersin Akdeniz Belediyesi Kültür Yayınları, Mersin, 2004, s.7

²⁴ İBPGM Sicil Arşivi, Dosya No.913

²⁵ M. Aldan, *İz Birakan Mülki idare Âmirleri...*, s.429.

²⁶ A. Çankaya(Mücellidolu), *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler, IV. Cild...*, s.1437.

2.3.3. Hayrabolu Kaymakamlığı

26 Haziran 1920 tarihinde Hayrabolu Kaymakamlığına atandı. Trakya'nın Yunanlılar tarafından işgali üzerine Bulgaristan'a sığındı. Galip Devletlerin temsilcileri, vatana dönmesi için vize vermediklerinden, bir Bulgar dostunun yardımı ve bir İtalyan vapuru ile İstanbul'a kaçtı. Eşiyle birlikte Karadeniz'de işleyen bir vapurla İnebolu'ya geçerek Ankara'ya ulaştı. Tevfik Sırrı Gür'ün Hayrabolu Kaymakamlığı görevi bir ay gibi kısa bir süredir²⁹.

2.3.4. Üçüncü Sınıf Mülkiye Müfettişliği

Ankara'ya geçen Tevfik Sırrı Gür, TBMM Hükümetinin tecrübeli yöneticilere ihtiyaç duyması sonucu 19 Ocak 1921 tarihinde üçüncü sınıf mülkiye müfettişliğine atanmıştır. Bu görevini sürdürürken teftiş heyetinin kaldırılmasıyla 1 Temmuz 1921'de boşta kalmış ve kısa bir süre sonra da Keskin kaymakamlığına atanmıştır³⁰.

2.3.5. Keskin Kaymakamlığı ve Erzincan Mutasarrıflığı

21 Eylül 1921 tarihinde 3000 kuruş maaşla göreve başlamıştır. Buradaki görevindeyken ehliyet ve başarılarından dolayı mutasarrıflığa yükseltilmiş, 1 Ekim 1922'de Erzincan Sancağı mutasarrıflığına atanmış ve bu görevine başlamadan Kırklareli mutasarrıflığına atanmıştır³¹.

2.3.6. Kırklareli Mutasarrıflığı

Türk İstiklal Harbi'nin zaferle neticelenmesi ve TBMM Hükümeti'nin başarılı bir diplomasisi sonucunda Doğu Trakya yeni bir savaşa gerek olmadan kazanılmıştır. Trakya'yı teslim alacak olan Refet Paşa'ya yardımcı olmak üzere Şakir Kesebir Edirne Valisi olarak atanmıştır. Şakir Kesebir, Refet Paşa ile birlikte Trakya'da görev yapacak memurların listelerini hazırlayarak Dâhiliye Vekâleti'ne sunmuştur. Mudanya Mütarekesi'nden sonra bölgede görev alacak idarecilerin içerisinde Tevfik Sırrı Gür'de Kırklareli mutasarrıfı olarak yer almıştır³².

6 Kasım 1922 tarihinde 4000 kuruş maaşla göreve başlamıştır. Tevfik Sırrı Gür kanunların uygulanışında bazı esneklikler gösterdiğinden hakkında şikâyetler olmuştur. Bu şikâyetlerden birisi ise Himaye-i Etfal adına, derneğin ilişkisi ve bilgisi olmadan araba fabrikası kurdurmak, bu fabrika için İktisat Vekâleti'nden 2000 lira ödenek sağlamak ve kullanılmayacak durumdaki dernek mallarından birçok eşyayı değersiz görerek fabrika eşya defterine kaydettirmemiştir. Kanunlara uymayan başka işlerle devletin güvenilirliğini sarstığı iddiasıyla görevi sürdürmesinin doğru olmayacağı düşünülerek memurlar tüzüğü'nün 26. Maddesi gereğince 19 Temmuz 1923'de görevinden alınmıştır. Bu konuda yapılan soruşturmalar sonucunda ise beraat etmiştir³³.

2.3.7. Dahiliye Vekâleti 3. Sınıf Mülkiye Müfettişliği

Tevfik Sırrı Gür, 29 Mayıs 1927 tarihinde tekrar Mülkiye Müfettişi olarak mesleğine dönmüş ve 5500 kuruş maaşla görevine başlamıştır³⁴. Bu görevdeyken Menemen Olayı soruşturmasında görev almıştır³⁵. Çalışma ve tecrübesi göz önünde bulundurularak 20 Eylül 1931'de İçel(Silifke) valiliğine atanmıştır³⁶.

²⁷ İBPGM Sicil Arşivi, Dosya No.913

²⁸ D. Aslan, *Tevfik Sırrı Gür ve İçel Valiliği...*, s.22.

²⁹ M. Aldan, *İz Brakan Mülki idare Amirleri...*, s.429-430.

³⁰ D. Aslan, *Tevfik Sırrı Gür ve İçel Valiliği...*, s.22.

³¹ İBPGM Sicil Arşivi, Dosya No.913

³² Veysi Akın, "Mudanya Mütarekesi ve Trakya'nın Kurtuluşu", *Türkler, C.16*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002, s.225.

³³ İBPGM Sicil Arşivi, Dosya No.913

³⁴ İBPGM Sicil Arşivi, Dosya No.913

³⁵ *Elâzığ*, 4 Mart 1959, Y.10, S.2686, s.1

³⁶ D. Aslan, *Tevfik Sırrı Gür ve İçel Valiliği...*, s.23.

2.4. Valilikleri

2.4.1. İçel (Silifke) Valiliği

Tevfik Sırrı Gür, 20 Eylül 1931 tarihinde 8000 kuruş maaşla İçel Valiliğine atanmış ve görevine 1 Kasım 1931 tarihinde başlamıştır³⁷.

Silifke sokakları 1930'lu yıllarda akşamları gaz feneriyle aydınlatılmaktaydı. Gazi Mustafa Kemal, Atayurt'da ki çiftliğinin tarım çalışmaları için Almanya'dan getirttiği paletli traktörlerden birisini elektrik sağlamak üzere Silifke Belediyesi'ne armağan etmiştir. Tevfik Sırrı Gür, Göksü Irmağı kıyısında toprak damlı bir yapıya yerleştirmiş ve uygun bir dinamo da sağlamıştır. Yolların yan taraflarına ve işlek caddelere ağaç direkler dikilmiş ve ampuller takılmıştır. Elektrik verilme töreni 29 Ekim 1932 tarihinde Silifke halkının katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Böylece Silifke sokaklarının elektrikle aydınlatılması sağlanmıştır³⁸.

Bu ilk valilik döneminde Tevfik Sırrı Gür, “*Gazi Heykeli Yaptırma Derneği*”ni kurarak Silifke Atatürk Anıtı'nın yapımını başlatmıştır. Atatürk Anıtı'nın yapımını açılan yarışma sonucu heykeltıraş Kenan Yontunç üstlenmiştir. Anıtın masrafları Silifke halkının destekleriyle karşılanmıştır³⁹.

Silifke Atatürk Anıtı, Mustafa Kemal'in Samsun'a ayak bastığı günün 15. yıldönümü olan 19 Mayıs 1934 günü törenle açılmıştır. Anıtın yapımında büyük emeği geçen Tevfik Sırrı Gür, Elazığ Valiliğine atanmış olması ve işlerinin yoğunluğu nedeniyle açılış törenine katılamamıştır⁴⁰.

2.4.2. Elâzığ (Elâziz) Valiliği

Tevfik Sırrı Gür kıdeminden dolayı derecesi dördüncü sınıfa yükseltilerek 8000 kuruş maaş ile 5 Ocak 1933 tarihinde atanmıştır. 23 Haziran 1937 tarihine kadar dört buçuk yıl Elazığ valiliği görevini yürütmüştür⁴¹.

2.4.3. Muş Valiliği

4 Haziran 1937 tarihinde Muş Valiliğine atanan Tevfik Sırrı Gür 13 Temmuz 1937 tarihinde göreve başlamıştır. 19 Mayıs 1943 tarihine kadar da buradaki valilik görevini sürdürmüştür⁴².

Muş Valiliğine atanan Tevfik Sırrı Gür, kalabalık bir topluluk tarafından Muş'ta karşılanmıştır. Kendisini karşılayanlar içerisinde bulunan köylü Celal Efendi;

“*Sefa Geldiniz. İmarla Elâzizi cennete çeviren yüce varlığınız pek yakında memleketimizi de imar edecektir.*” Sözlerine karşılık olarak;

“*Elbirliğiyle ile çalışacağız*” diyerek cevap vermiştir. Göreve başlar başlamaz hemen Muş Vilayeti'nin ihtiyaçlarını belirlemiştir. Bu konuda Son Posta Gazetesi'nde yer alan haberde Tevfik Sırrı Gür'ün Muş'ta yapmayı planladığı işler hakkında şu bilgiler verilmiştir:

“*Memleketin imar sahasında çok geri kaldığını gören yeni vali geldiğinden bir hafta sonra mükemmel yeni bir şehir planı çizmiş ve buna hususî muhasebe dairesi, orta mektep binası, memleket hastanesi ve bilhassa memurun için sıhhi evler yapmayı koymuştur. Modern bir park ve şimdilik bir belediye ve resmi müessesatı tenvir edecek kudrette bir dinamo celbi ile elektrik tesisatı yapmaya ve evvelce çok geniş mikyasta tutulan temiz su mecralarına şimdilik memleketin ihtiyacını temin edecek derecede su isalesi için demir boru tedarikine başlanmıştır.*”

³⁷ İBPGM Sicil Arşivi, Dosya No.913

³⁸ İzzet Aslan, *Atatürk Silifke'de*, Kemal Matbaası, Adana,1981, s.315.

³⁹ Kıvanç Osmalı, *Cumhuriyet Dönemi Anıt Heykelleri (1923-1946)*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2003, s.81-82.

⁴⁰ D. Aslan, *Tevfik Sırrı Gür ve İçel Valiliği...*, s.25.

⁴¹ İBPGM Sicil Arşivi, Dosya No.913

⁴² İBPGM Sicil Arşivi, Dosya No.913

Memleketimizde rakımın yüksekliği dolayısıyla ancak üç aylık bir çalışma zamanı kalmıştır. Bu dar zamanda yukarıdaki işlerden el atılan kısımlar ikmal edilecektir. İmarcı olarak tanınmış olan yeni valimiz aynı zamanda bir mühendis kadar malûmatı fenniyesi de vardır.”⁴³

Tevfik Sırrı Gür, iki ay içerisinde Muş'ta yapılacak işlerin bir programını hazırlamıştır. İki yıllık bu mesai programında Atatürk ve şehitler abidesi, çocuk ve belediye bahçeleri, belediye dairesi, vali konağı, orta mektep binası, inşasına başlanan fakat yarım bırakılan memleket hastanesi, aygır deposu, spor sahası, temiz su isalesi, elektrik tesisatı, memurun evleri yapımı yer almaktaydı. Bitlis- Muş yolu üzerindeki 43 menfez üzerine temelli geçitler yapılması, Muş'u Elâzığ'a bağlayan 450 km.'lik yolun Çapakçur'dan geçirilerek 245 km.'ye indirilmesi de bu programa dahildi⁴⁴.

Tevfik Sırrı Gür'ün göreve başladığı ilk yıl içinde kısa sürede, Hükümet Konağı, Orta Mektep ve garaj yapımı tamamlanarak hizmete girmiştir. Yine bu zaman diliminde Hükümet Konağı, halkevi, resmi daireler ile şehrin önemli geçit yerlerini aydınlatabilecek bir dinamo getirilmiştir. Gerekli olan tesisatlar döşenerek ilk defa Muş'a elektrik getirilmiştir. Ganiyadengi suyunun şehre akıtılması için proje hazırlanarak 1938 yılının bahar ayında çalışmalara başlanması planlanmıştır. Geçici olarak halka temiz su içirmek için Baş Mahallesi ve Mehmet Can bağları karşısındaki mamba sularından istifade edilmiş ve bu suların demir borularla şehre akıtılmasına başlanmıştır⁴⁵. 1938 yılında Muş'un hem elektrik hem de su işini çözmek üzere İstanbul'da çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar sonucunda su ve elektrik tesisatının 11500 liraya yapımı için mukavele imzalanmıştır⁴⁶.

Yollar imkânlar dâhilinde çamurlu bir görüntüden kurtarmak için parke taşlarla donatılmıştır. Yeni tali yollar açılarak mahallelerin birbirleriyle bağlantısı sağlanmıştır. Planladığı mesai programı dâhilinde 1941 yılına değin Muş - Bitlis karayolunun inşaatına önem vererek menfez çalışmalarıyla yolun daha kullanışlı hale gelmesi sağlanmıştır⁴⁷.

Tevfik Sırrı Gür daha önce de Elâzığ'da oluşturduğu Kültür Mahallesi projesini Muş'ta da uygulamaya koymuştur. Bugünkü belediyenin karşı tarafından ovaya doğru kalan araziler 1938 yılında istimlak edilerek kamulaştırılmış ve aynı adla yeni bir mahalle oluşturulmuştur. Kurulan Kültür Mahallesi'nde bilhassa yeni konutların inşasına önem verilmiştir. Bu konutların bir kısmı kışların yörede sert ve karlı geçmesi göz önünde bulundurularak çatı mimarisi ve ev içi planı yörenin ihtiyacına cevap vereceği düşüncesiyle İskandinav modelinde yapılmıştır. Özellikle Muş Ziraat Bankası Şubesi bu mimarinin en güzel örneğini oluşturmuştur. Bu konutların sistemli bir plan dâhilinde inşa edilmesine dikkat edilerek, dikey ve yatay yollar ile mahalle içi yol ağı da kurulmuştur⁴⁸.

Vilayet Konağı ve Halkevi'nin karşısındaki arazi istimlak edilerek “Belediye Parkı”na dönüştürülmüştür. Parkın içinde çocuk oyun alanları, havuz ve oturma yerleri yapılmıştır. Parkta ağaçlandırma çalışması yapılmış ve halkın dinlenebileceği bir mekan haline getirilmiştir. Ayrıca buraya bir Atatürk anıtı yaptırmıştır. Yine Hükümet Konağı ve halkevinin arasından geçen Belediye Caddesi'nin başına bir çeşme yaptırmıştır. 1930 yılında bir keşif uçuşu sırasında Eralan Köyü civarında düşen askeri uçağın iki pilotunun mezarları için Atatürk İlkokulu'nun doğu cephesinde Tayyare Şehitliği yapılmış ve cenazeler buraya nakledilmiştir. Şehrin iktisadi gelişimi için, tarım ve hayvancılık sahasında ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla bugün *Eski Muş* diye tabir edilen Kale mahallesinde içinde ikişer fırın ve kasabın bulunduğu 30 adet dükkan inşa edilmiştir. Muş Vilayeti'ne ise bir kısım Kafkasya göçmeni iskan edilmiş ve bunlara arazi ve konut

⁴³ *Son Posta*, 17 Ağustos 1937, s.5

⁴⁴ *Son Posta*, 29 Birinciteşrin 1937, s.5

⁴⁵ *Son Posta*, 29 Birinciteşrin 1937, s.5

⁴⁶ *Son Posta*, 16 Ağustos 1938, s.6.

⁴⁷ İrşad Sami Yuca, “Cumhuriyet Kent Modernleşmesine Bir Örnek: Vali Tevfik Sırrı Gür'ün Muş'taki Faaliyetleri (1937-1943)”, *Türk&İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi (TİDSAD)*, Y.2, S.4, Eylül 2015, s.84.

⁴⁸ İ.S.Yuca, “Cumhuriyet Kent Modernleşmesine Bir Örnek: Vali Tevfik Sırrı Gür'ün Muş'taki ...”, s.84.

tahsisi yapılmıştır. Tevfik Sırrı Gür özellikle Muş merkezdeki göçmen konutlarının inşa edilmesinde etkin bir rol oynamıştır⁴⁹.

Görev yaptığı tüm illerde halkevi çalışmalarına yakından ilgi gösteren Tevfik Sırrı Gür, Muş Kütüphane binasının tahsis edildiği halkevine yeni bir bina yaptırmıştır. 1939-1941 yılları arasında emlaki metrukeden binalar istimlak edilerek inşa edilmiştir⁵⁰.

Tevfik Sırrı Gür, altı yıla yakın valilik yaptığı Muş vilayetinde, Muş Hükümet Konağı, Vali Konağı, İl Jandarma Komutanlığı Halkevi, Atatürk İlkokulu, Yeni hamam, Belediye Çarşısı, Belediye Parkı, Çocuk Bahçesi, Asri Cezaevi, Stadyum, Atatürk Anıtı ve memur lojmanları gibi eserlerin yapımını gerçekleştirmiştir. Muş içme suyu ve hidro-elektrik tesisleri ile Muş – Bitlis yolu yine bu dönemde hizmete girmiştir⁵¹.

Muş merkezindeki bir okul "*Tevfik Sırrı Gür*" adını taşımaktadır. Muş belediye Meclisi, 12 Nisan 1943 tarihli ve 4 sayılı kararında "*Muş Valiliği'nde şehrin imar ve ihyasında mesaisinden, Muş halkının derin minnet, sonsuz şükran ve sevgi duygusunun ve kadirşinaslığın bir nişanesi olmak üzere*" kendisine fahri hemşehrilik verilmiştir⁵².

2.4.4. İçel (Mersin) Valiliği

Tevfik Sırrı Gür, 23 Mart 1943 tarihinde daha önce de görev yapmış olduğu İçel Vilayetine vali olarak tayin edilmiş ve 11 Haziran 1943'de görevine başlamıştır. 22 Kasım 1947 tarihine kadar İçel Vilayetinde dört buçuk yıldan fazla görev yapmıştır⁵³.

Mersin'deki görevine başlayan Tevfik Sırrı Gür, şehrin sorunlarını öğrenip çözüm bulmak için kendisine üç ay süre verilmesini istemiştir. Macar asıllı mühendisiyle birlikte üç ay boyunca Mersin ve ilçelerini gezmiştir. Bu incelemelerden sonra çalışmalarına başlamıştır⁵⁴.

Diğer illerde olduğu gibi burada da birçok eser meydana getirmiştir. Bayındırlık işlerine gereken bütçenin bir kısmını halktan toplamıştır. Kurduduğu bir dernek vasıtasıyla ihraç edilen meyve ve sebzelerden, ithal edilen sanayi ürünlerinden, gazyağı ve benzin dağıtımından, otomobil lastiklerinin satımı gibi birçok şeyden teberru adı altında cüzi bir bağış aldırılmıştır. Toplanan bu paralarla Mersin Halkevi, Mersin Lisesi, Atatürk ve İnönü Anıtları, Akotel, Akkahve, Çocuk yuvası, Kızılay binası, Tüccar Kulübü Binası ve stadyum gibi birçok tesislerin yapılmasını sağlamıştır. Şehrin yolları asfaltlanmış ve gerekli yerler parke taşlarıyla döşenmiştir⁵⁵.

Tevfik Sırrı Gür daha önce planlanan fakat bir türlü yapımına başlanılamayan halkevi binası için çalışmalara başlamıştır. Şubat 1944 yılında Mersin Halkevi binasının temeli atılarak inşa çalışmalarına başlanmıştır. Yeni halkevi binasının inşasına paralel Atatürk Caddesi üzerinde ve halkevi önünde açılacak olan Cumhuriyet Meydanı çalışmalarına da başlanmıştır. Meydan çalışması sırasında çıkartılan topraklar, sonradan inşa edilecek olan sahil gezi yolunun doldurulmasında kullanılmak üzere taşınmıştır. Meydanın resmi geçitlerde kullanılacak olan yürüyüş kısmı da planlanmıştır. Halkevi önüne Atatürk Anıtı yapımına başlanmıştır⁵⁶. 30 Ağustos 1944 tarihinde Zafer Bayramı kutlamalarıyla açılışı yapılan Atatürk Anıtı, 10 basamaklı ve 140 m. uzunluğunda bulunan amfinin ortasındaki kaidenin üzerindedir. Osmaniye-Toprakkale yöresinden getirilen, iki ton ağırlığında çok sert ve tek parça masif bazalt taştan yapılan tabakanın üst kısmına

⁴⁹ İ.S.Yuca, "Cumhuriyet Kent Modernleşmesine Bir Örnek: Vali Tevfik Sırrı Gür'ün Muş'taki ...", s.86-87.

⁵⁰ İ.S.Yuca, "Cumhuriyet Kent Modernleşmesine Bir Örnek: Vali Tevfik Sırrı Gür'ün Muş'taki...", s.87.

⁵¹ H. Orkun ve diğerleri, *Meşhur Valiler...*, s.619.

⁵² M. Aldan, *İz Birakan Mülki idare Âmirleri...*, s.429-432.

⁵³ *İBPGM Sicil Arşivi, Dosya No.913*

⁵⁴ Resul Yiğit, *Mersin Halkevi (1933 – 1951)*, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin,2001, s.47.

⁵⁵ M. Aldan, *İz Birakan Mülki idare Âmirleri...*, s.432-433.

⁵⁶ D. Aslan, *Tevfik Sırrı Gür ve İçel Valiliği...*, s.121-125.

2 cm. kalınlıkta bronz plaka eklenmiştir⁵⁷. Heykeltraş Kenan Yontunç tarafından yapılan tunç heykel, Atatürk ayakta, askeri giysili ve göğsünde dürbünüyle 3.30 cm boyundadır⁵⁸.

Halkevi binasının yapılmasına karar verildiği yıllar II. Dünya Savaşı yıllarıdır. Gerekli para ve malzemeyi sağlamanın zorluğuna rağmen Tevfik Sırrı Gür inşaat işlerine kaynak yaratmak için çeşitli yollar izlemiştir. Şehrin ileri gelen tüccarlarından yardımlar alınmıştır. Halkın gereksinim duyduğu kamyon lastiği, akaryakıt, çivi, tel, yemeklik ve madeni yağlar gibi halka satılan her maldan az miktarda bağış alınmıştır. Limana gelen yabancı gemilerden giriş ücreti dışında bir tenke gaz yağı, fabrikalara satılarak alınan paralar halkevi binası inşaatına harcanmıştır.

Balkan Savaşları sırasında Rauf Orbay komutasındaki Hamidiye Kruvazörü Ege ve Akdeniz'e açılarak düşman gemilerini batırmış bu arada, Marsilya Limanı'ndan kiremit alarak Akdeniz'e açılan bir gemiyi de Anamur ile Gilindire arasında Başparmak mevkiinde torpillemişti. Gemi yüklü bulunduğu 200 bin Marsilya tipi kiremit ile beraber denize gömülmüştü. Tevfik Sırrı Gür bu batan gemideki kiremitleri dalgıçların da yardımıyla çıkartmış ve Halkevi binasının çatısında kullanmıştır⁵⁹.

Halkevi işleri iki yıl sekiz ay sürmüş ve cumhuriyetin ilanının 23. yıldönümü olan 29 Ekim 1946 tarihinde hizmete açılmıştır. Tevfik Sırrı Gür tarafından projesi düşünülen halkevi binası her katı 4800 metrekare olmak üzere 9600 metrekarelik bir alanı kapsamaktadır. Döner sahneli tiyatro salonu, iki büyük tören salonu, çeşitli kurslar için düzenlenmiş sınıflar, kapalı spor salonu ve başka bölümleriyle İçel'in en iyi, Türkiye'nin ise sayılı tesislerinden biriydi⁶⁰.

Cumhuriyetin ilanından itibaren Mersin halkı bir lise açılması için sürekli çaba sarf etmişlerdi. Tevfik Sırrı Gür, valiliği döneminde Mersin'de lise açılması için ciddi çabalar göstermiştir. Lisenin açılması için 30 Eylül 1943 tarihinde Türk Maarif Cemiyeti şubesinin açılmasını sağlamıştır. Bu cemiyetin öncülüğünde yapılan çalışmalar ve toplanan maddi yardımlarla lise binası yapımı gerçekleştirilmiştir. Binanın yapımının bittiği Milli Eğitim Bakanlığına bildirilmiş ancak bakanlık yine de liseyi açmak istememiştir. Tevfik Sırrı Gür ise buna direnerek okula öğrenci kaydettirmiş ve Mersin'de bulunan Deniz Harp Okulu öğretmenlerinden bir kadro oluşturmuştur. Nihayetinde bakanlık valinin oldu bittisini kabul ederek 1945-46 öğretim yılında liseyi öğretime açmıştır. Açılışında Mersin Lisesi olan okulun adı daha sonra Tevfik Sırrı Gür Lisesi olmuştur⁶¹.

Mersin halkının nezih ve seviyeli bir mekanda vakit geçirmeleri için tüccarların maddi katkılarıyla iki katlı Mersin Tüccar Kulübü binası inşa ettirmiştir. Tevfik Sırrı Gür binanın inşaatıyla yakından ilgilenmiş sürekli kontrol etmiştir. Hatta bir gün bu kontroller sırasında duvar üzerinde yürürken dengesini kaybederek düşmüş ve ayağını kırmıştır. Mersin Tüccar Kulübü esas tüzüğü'nün 7. maddesinde şu hüküm konulmuştur:

*“Mersin Tüccar Kulübüne büyük hizmet ve yardımda bulunmuş olan İçel eski valisi Merhum Tevfik Sırrı Gür, kulübün ebedi şeref ve fahri üyesidir.”*⁶²

Tevfik Sırrı Gür, Mersin'de yerli ve yabancı turistlerin kalabileceği bir otel ve bu otelin yanında bir lokal yapımına başlamıştır. Lokal Akkahve adıyla hizmete açılmış ve uzun yıllar Mersin halkına hizmet etmiştir. Akotel ismiyle inşaatına başlanan otel binasının ise kaba inşaatı bitirilmiş fakat Tevfik Sırrı Gür'ün Kastamonu Valiliği'ne atanmasıyla otel inşaatı durmuştur. Daha sonra ise bu bina belediye binası olarak hizmete girmiştir⁶³.

⁵⁷ Semih Vural, *Mersin Halkevi Mersin Kültür Merkezi*, Mutlu Son Yayınları, Ankara, 2007, s.59.

⁵⁸ K. Osma, *Cumhuriyet Dönemi Anıt Heykelleri (1923-1946)*..., s.122.

⁵⁹ R. Yiğit, *Mersin Halkevi (1933 – 1951)*..., s.51.

⁶⁰ S. Vural, *Mersin Halkevi Mersin Kültür Merkezi*..., s.72-73.

⁶¹ D. Aslan, *Tevfik Sırrı Gür ve İçel Valiliği*..., s.121-125.

⁶² D. Aslan, *Tevfik Sırrı Gür ve İçel Valiliği*..., s.126-127.

⁶³ H.Ş.Develi, *Eserleriyle Anıtlaşan Tevfik Sırrı Gür*..., s.36.

Tevfik Sırrı Gür, sosyal yardım amaçlı hizmetlerin daha sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için çalışmalar da yapmıştır. Çocuk Esirgeme Kurumu ve Kızılay şubesinin binalarının yapımını sağlamıştır⁶⁴.

Tevfik Sırrı Gür'ün başkanlığında 1944 yılında Mersin Tenis ve Spor Oyunları İhtisas Kulübü kurulmuştur. Kulübün amacı, Mersin'de tenis ve spor etkinliklerinde katkıda bulunmak, eskrim ve jimnastikle uğraşmak ve bu sporlara karşı halkın ilgisini artırmak, üyelerine sportif ve sosyal bir toplanma yeri sağlamaktır⁶⁵.

Mersin'de sportif faaliyetlerin özellikle futbol müsabakalarının yapılabileceği bir sahanın olmadığını gören Tevfik Sırrı Gür, bu amaçla 1943 yılında geniş bir araziyi kamulaştırmış ve spor tesislerinin planları çizilmiştir. Yapımına 1946 yılında başlanan stadyumun inşaat işleri bitmeden Tevfik Sırrı Gür, 1947'de Kastamonu Valiliği'ne atanmıştır. Yapım işi 1951 yılına kadar süren stadyumun açılışına Tevfik Sırrı Gür davet edilmiş ve o da kızıyla birlikte törene katılmıştır⁶⁶.

Tevfik Sırrı Gür valiliği döneminde şehir içi yol çalışmalarına büyük önem vermiştir. Yeni yollar açılmış, halı hazırdaki yolların parkeyle döşenmesine ve asfaltlanmasına büyük önem vermiştir. Yine Mersin'in köy, kasaba, ilçe ve şehirlerle bağlantı sağlayan yollarının iyileştirilmesine gayret göstermiştir.

2.4.5. Kastamonu Valiliği

6 Kasım 1947 tarihinde Kastamonu Valiliği'ne atanan Tevfik Sırrı Gür, 21 Kasım 1947'de Mersin'den ayrılmıştır. 25 Kasım 1947'de 4488 sayılı kanun gereğince kendi kadro ve aylığıyla İçişleri Bakanlığı Tetkik Kurulu'nda çalışması uygun görülmüştür. İstanbul'un valilik ve belediye makamlarının birbirinden ayrılması için yapılan çalışmalara katılmak üzere 27 Kasım 1947 tarihinde İstanbul'a hareket ederek 29 Kasım da buradaki görevine başlamıştır. İstanbul'daki görevi bitince atandığı Kastamonu'ya hareket etmiştir⁶⁷.

Kastamonu'ya İnebolu yoluyla 17 Mart 1949 tarihinde gelmiştir. İnebolu'da vapurdan inen Tevfik Sırrı Gür, büyük bir kalabalık tarafından karşılanmış, çarşığı limanı gezmiş, kasabayı ilgilendiren konularda Belediye Başkanı'na direktifler vermiştir. Bu arada, bir şehir otelinin yapılması için hemen harekete geçilmesini istemiştir. Tevfik Sırrı Gür'ün göreve başlamasından kısa bir süre sonra çalışkanlığı, başarısı ve Kastamonu halkının beklentileri 23 Temmuz 1949 tarihli *Doğrusöz Gazetesi*'nde şu şekilde ifade edilmiştir:

“Yıllardır bakımsız kalan ve sokakları çamurdan geçilmeyen, pazar yerleri perişan olan ve hayat şartları gündün güne tahammül edilmez bir hâl iktisap eden şehrimizin canlanmasında O'nun tükenmez gayretlerini esirgemeyeceğini tahmin ediyoruz. Bu gün hemşehrilerimiz bu dinamik adamın ne büyük bir kudrete sahip olduğunu görüyorlar. Stadyumdaki tribünlerin inşası, blok yapma tesisleri, Sanat mektebi önünden ve mahkeme altından geçerek Kışla'nın arkasında İnebolu yoluna kavuşacak ikinci bir anayolun yapılması, Cumhuriyet Meydanı'ndaki muazzam faaliyet, parke taşların döşenmesi, diğer sokakların kaldırılmanması, Muallim Evleri'nin birbirinden güzel ve zarif olarak inşası, pazar ve hal yerleri yapımı... Bunlar hergün gözlerimizin önünde canlanma hakikatleridir. Bu yapılar hergün valimiz tarafından iki defa gözden geçirilmekte, çalışanlara direktif verilmektedir. Valimiz halkın yakacak ihtiyacını düşünmekte ve bunun temini için çalışmaktadır. Yukarıda ki satırlardan anlaşılacağı üzere bir vali, isterse memleketin imarında başlı başına bir kıymet ve kudret olabiliyor. Elverir ki düşünmesini yapmasını ve takip etmesini bilsin...

⁶⁴ H.Ş.Develi, *Eserleriyle Anılaşan Tevfik Sırrı Gür...*, s.38.

⁶⁵ D. Aslan, *Tevfik Sırrı Gür ve İçel Valiliği...*, s.135.

⁶⁶ D. Aslan, *Tevfik Sırrı Gür ve İçel Valiliği...*, s.133-134.

⁶⁷ D. Aslan, *Tevfik Sırrı Gür ve İçel Valiliği...*, s.29.

*İşte biz bunu, muhterem valimizde gördüğümüz için sevinç ve iftihar duyuyoruz. Gece yaralarına kadar Kastamonu için çalışan dinamik valimize şehrimizin duyduğu minnet ve şükran duygularını arz ediyorum.”*⁶⁸

Hızlı bir şekilde çalışmalara başlayan Vali Tefvik Sırrı Gür, Kastamonu hükümet konağı önündeki evleri istimlak ederek kamulaştırıp Cumhuriyet meydanı olarak düzenletmiş ve Atatürk Anıtı yaptırmıştır⁶⁹. Şehir içinde geçen dere temizlettirilip rihtım yapılmasına ve bu rihtımın paralelinde yollar açılmasına karar verilmiştir. Bu amaçla çalışmalar başlatılmıştır. Alâaddin Tepesi'nde 27 öğretmen lojmanı yaptırılarak hizmete sokulmuştur. Şehir yolları parke ile kaplanmıştır.

Kastamonu'nun iktisadi yönden gelişmesi için çalışmalar yapmıştır. Azdavay kömür ocaklarının işletmeğe açılmasını sağlamış ve bu sayede yöre insanına iş imkânı yaratmıştır. Daha önce faaliyette geçmiş olan Dokuyucu Kooperatifi'nin çalışmalarına destek vermiştir⁷⁰.

Tefvik Sırrı Gür, iki yıllık bir imar programı hazırlamıştır. Onun zamanında makineli çalışma başlamıştır. İki buldozer, iki greyder alınması için vilayet bütçesine 180 bin lira ödenek konmuştur. Şehir içi yollar tamir edilmiş; kaldırım döşenmiştir. 1948 yılında meydana gelen sel felaketi sebebiyle Kastamonu Stadı önündeki yol yıkıldığından 1949'da yeni duvarlar yapılmıştır. Cumhuriyet Meydanı düzenlenmiş ve buraya 28 Ekim 1949 günü Atatürk'ün heykeli dikilmiştir. Şehir telefon şebekesi genişletilmiştir. İçme suyu, elektrik tesisatı v.b alanlarda iyileştirici çalışmalara başlanmıştır. Yine şehir hali binasının yapımında büyük emeği olmuştur.

14 Mayıs 1950 seçimlerinden sonra Demokrat Parti iktidara gelmiştir. Tefvik Sırrı Gür, Tek parti döneminde görev alması, ideal düşüncelerle halk yararına çalışması, bayındırlık çalışmalarında çıkar çevrelerinin çok kar etmesini engellemesi, yapı işlerinde ve projelerde düşüncesi doğrultusunda değişiklikler yapması gibi nedenlerle çok partili dönemde hakkında şikayetler artmıştır. Halkın sevgisini kazanmış olan Tefvik Sırrı Gür, tek partinin valisi olmasından dolayı Kastamonu valiliği görevini sürdürürken, çalışmaları göz önünde tutmadan hedef haline getirilmiştir⁷¹.

Tefvik Sırrı Gür ve bazı valiler 8 Haziran 1950'de resen emekliye sevk edilmişlerdir. Tefvik Sırrı Gür, 17 Haziran 1950 tarihinde Kastamonu'dan ayrılmış ve giderken de şu konuşmayı yapmıştır:

*“Ben 36 yıllık idare hayatımda idare ile politikayı ayırt etmeyi bilmiş, parti ve politika üyelerini hükümet kapısından sokmamış bir idareci olmaklığımla övünebilirim. Kastamonu'ya geldiğim zaman ahalinin yüksek vasıflarına, tabiatın nihayetsiz değerlerine hayran kalmıştım. Ayrılırken de sevgilerine doyamayan insanların duydukları elemeleri beraberimde götürüyorum. Evim, barkım; hayatta dikili bir çubuğumuz, saklı ve toplu bir servetimiz yok.”*⁷²

Kastamonu Valiliği'nden emekliye sevk edilmesinden sonra yapılan bir röportajda “*Bundan sonra ne yapacaksınız?*” sorusuna şu cevabı vermiştir:

*“Bundan sonra ne yapacağımı bilmiyorum. Hayatımın en olgun ve verimli çağındayım. İktidar beni kadrosunda çıkarmakla imar ve inşaa hizmetlerinin ifası yolunda verimli bir elemandan mahrum kalmıştır. Karakterim oturmağa, boş durmaya ahbablık ve dedikodularla vakit geçirmeye müsait değildir. Sabahın yedisinden gecenin 22'sine kadar çalışmaya muhtacım. Sağlığım müsait olduğu müddetçe çalışacağım. Ama nerede? Ne ile?...Allah kimseyi aç ve açıkta bırakmaz.”*⁷³

⁶⁸ M. Aldan, *İz Birakan Mülki idare Âmirleri...*, s.433-435.

⁶⁹ H. Orkun ve diğerleri, *Meşhur Valiler...*, s.619.

⁷⁰ Mustafa Eski, *Kastamonu Valileri 1838-2000*, Önder Matbaacılık, Ankara, 2000, s.182.

⁷¹ D. Aslan, *Tefvik Sırrı Gür ve İçel Valiliği...*, s.31.

⁷² M. Eski, *Kastamonu Valileri 1838-2000...*, s.184.

⁷³ M. Aldan, *İz Birakan Mülki idare Âmirleri...*, s.436.

Kastamonu belediye Meclisi, valinin vilayete yapmış olduğu hizmetlerden ötürü halkın sevgi ve saygısını göstermek ve adını yaşatmak amacıyla şehir merkezindeki caddelerden birisine “*Tevfik Sırrı Gür*” adını vermiştir.

2.5. Belediye Başkanlıkları

2.5.1 Edirne Belediye Başkanlığı

1 Mayıs 1926’dan 31 Ağustos 1927 tarihine kadar Edirne’de Belediye Başkanlığı görevini yürütmüştür⁷⁴. Tevfik Sırrı Gür, Kırklareli Mutasarrıflığı döneminde Edirne Belediye Başkanlığı görevini atama yoluyla üstlenmişti. Edirne Belediye başkanlığı döneminde genel olarak imar çalışmalarına ağırlık vermiştir⁷⁵.

Belediye binası karşısındaki meydan da bulunan dükkanlar ve bir eski han istimlak edilerek toplumun hizmetine sunulmak üzere park düzenlemesine başlanmıştır⁷⁶. Belediye önünden Selimiye Camii yönüne giden caddenin genişletme çalışmaları yapılarak yolun 15 metre eninde düzenlenmesi kararlaştırılmıştı⁷⁷. Meriç Köprüsü ile Karaağaç arasında yol boyunca iki tarafa 3 er kişilik 40 tane banko yaptırarak halkın dinlenmesine ve park kültürü zevkine destek sağlamıştı⁷⁸. Caddelerin temizliği ve sulanması için çalışmalar yapmış bu anlamda Meriç Nehri’nin suyundan istifade edilmesi için daha önce de kullanılan motor faaliyete geçirilmiştir⁷⁹.

Edirne Belediye başkanlığı bünyesinde bir bando takımı kurulmasını sağlayarak şefliğine de bir öğretmen görevlendirilmiştir.⁸⁰

Edirne’de mevcut fabrikaların (Tarım Aletleri Fabrikası v.b.) ve diğer kurumların elektrikle donatılması konusunda AEG firması, Edirne Belediye Başkanlığı’na başvuruda bulunmuştur. Edirne Belediye Başkanı olarak Tevfik Sırrı Gür bu konuda araştırmaları başlatmıştır⁸¹.

2.5.2. Kastamonu Belediye Başkanlığı

Tevfik Sırrı Gür, valilik yaptığı dönemde halkın ihtiyaçlarına çözüm bulmaya çalışması, yaptığı bayındırlık ve imar işleriyle Kastamonuluların saygı ve sevgisini kazanmıştır. Kastamonulular, valilerinin zamansız bir şekilde emekli edilmesine tepki göstermişler ve hükümeti protesto etmek amacıyla Kastamonu Belediye Başkanı’nın kendi isteğiyle görevden ayrılmasını sağlayarak Tevfik Sırrı Gür’ü belediye başkanlığına seçmişlerdir⁸².

8 Eylül 1950 günü toplanan Kastamonu Belediye Meclisi o günkü mevzuata göre Tevfik Sırrı Gür’ü belediye başkanlığına seçmiştir. CHP il başkanı Tahsin Öziş ve iki arkadaşı bu konuda ki kararı bildirmek üzere İstanbul’a gitmişlerdir. Bu karar üzerine Tevfik Sırrı Gür 29 Eylül 1950 akşamı Kastamonu’ya gelmiş ve 30 Eylül günü de belediye başkanlığı görevine başlamıştır⁸³.

İçişleri Bakanlığı Tevfik Sırrı Gür’ün Belediye Başkanı seçilmesini 12 Ekim 1950 tarihli kararıyla onaylamıştır. 2 Ocak 1951 tarihinde ise Tevfik Sırrı Gür’ün belediye başkanlığı cumhurbaşkanlığı tarafından onaylanmıştır⁸⁴. 2 Ekim 1950 tarihinde toplanan Belediye Meclisi, Tevfik Sırrı Gür’e fahri hemşehrilik vermiştir⁸⁵.

⁷⁴ İBPGM Sicil Arşivi, Dosya No.913

⁷⁵ Mehmet Ağırgan, “Edirne Belediye Başkanı Tevfik Sırrı Gür (1.03. 1926- 31.08.1927)”, *Edirne Hudut Gazetesi*, 15 Aralık 2014, S.12246, s.6.

⁷⁶ *Edirne Postası*, 12 Ağustos 1926, S.101, s.1

⁷⁷ *Edirne Postası*, 1 Ağustos 1926, S.98, s.1

⁷⁸ *Edirne Postası*, 19 Temmuz 1926, S.94, s.1

⁷⁹ *Edirne Postası*, 16 Eylül 1926, S.111, s.1

⁸⁰ *Edirne Postası*, 22 Temmuz 1926, S.96, s.1

⁸¹ *Edirne Postası*, 1 Ağustos 1926, S.98, s.1

⁸² D. Aslan, *Tevfik Sırrı Gür ve İçel Valiliği...*, s.32.

⁸³ M. Eski, *Kastamonu Valileri 1838-2000...*, s.184.

⁸⁴ *BCA Fon Kodu, 030.11.1. Yer No, 218. 39. 14.*

⁸⁵ M. Eski, *Kastamonu Valileri 1838-2000...*, s.184.

Ancak onun bu gelişi DP tarafından hoş karşılanmamış, çeşitli bahanelerle soruşturmalar başlatılmış ve bir anlamda yıpratma bezdirme politikası uygulanmıştır. Neticede Tefvik Sırrı Gür kısa bir süre sonra belediye başkanlığı görevinden ayrılmıştır⁸⁶.

3. Elazığ Valiliği ve Döneminde Yapılan İşler

Elazığ Valisi Nizamettin Ataker'in Urfa Valiliğine atanmasıyla⁸⁷ boşalan valilik makamına Tefvik Sırrı Gür atanmıştır⁸⁸. Silifke Valiliği görevinden sonra 5 Ocak 1933 tarihli kararnameyle Elazığ Valiliğine atanan Tefvik Sırrı Gür⁸⁹ 11 Şubat 1933 tarihinde Silifke'den ayrılmıştır. 28 Şubat 1933'de Elazığ'a gelerek görevine başlamıştır⁹⁰.

Tefvik Sırrı Gür'ün atanmasıyla ilgili olarak Turan Gazetesinde başyazı olarak şu makale yayınlanmıştır:

"Bu günlerde aziz elimizin idaresi başına gelen Tefvik Sırrı Bey Efendiyi... onun bulunduğu yerlerde işlerde olgun çalışmalarını duymuş ve tanımış olan halkımız çoktan beri beklediği işlerine ve varlığına anlayışlı ve otoriter bir buyurucu Türk inkılabının ideal yürüyüşlerinin... halkın sükun ve emniyetinin selahiyetli koruyucusu tanıyarak...sevinç ve saygıyla karşıladı.

Valilik selahiyeti...vilayet makamı, inkılabımızı onun büyük kanunlarının emniyetli himayelerini yayacak...doğru yürüyüşlü fertlerin haklarını ve dertlerini cemiyetlerin dürüst adımlarını...iktisadi selametimizin inanıklı ve faydalı veçhesini zamanın bilgileriyle belli edecek düşüncü ve çalışıcılarımızın nurlu bir dayanağıdır. Halk cumhuriyetinin faydalı hareketlerini o makamın herkese emniyet veren kanunlarımızın yolların gösteren...başbuğumuzun derin görüşlü duygularını saçan parlak bir aynası telakki eder. Görüşlerini daima bu çerçevenin hareketlerine... inzibat ve otoritesine uydurur.

Türkün asil heyecan ve emniyetlerini bağladığı bu büyük vazifeyi duyuslu ve görüşlü kumandasını ihmal etmek rejimden ne kadar ayrılcı bir adım ise...

Tefvik Sırrı beyefendi gibi bulunduğu yerlerde ve işlerde kanunlarımızın murakabe ve teftişinden tecrübeler toplamış kudretli ve olgun bir idarenin vilayetimizde kuracağı emniyetli nizamlar ve hareketlerde daha çok sevinç ve huzur verecektir.

O makamın büyük otorite ve inzibatını her gün ciddi bir bağlanışla yükseltmek halkın faydasına, kötülüklerin kaldırılmasına yürüyen inkılabımızın esaslarına uyar.

Cumhuriyetimizin nizam ve kaidelerinde tahakküme tağallübe yer ve yol yoktur...Her şeyin başında her işin önünde yalnız ve yalnız devlet ve inkılap kanunlarımızın büyük murakabesini buluruz.

*Görüşlü adımların arkasında...halkın inilti ve sevincinin korunmasında eyi ve kötü hareketlerin seçilmesinde kudret gösterecek valimize candan muvaffakiyetler diler saygılarımızla karşılız."*⁹¹

Tefvik Sırrı Gür'ün Elâzığ'a atanması sırasında Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri tarafından Elâzığ'da halkevi açılması imkânının araştırılması ve bu doğrultuda bir çalışma yapılması istenmiştir⁹².

Tefvik Sırrı Gür, göreve başladığından bir ay sonra, yapmış olduğu inceleme ve gözlemleri doğrultusunda Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği'ne Elâzığ vilayeti hakkında bir rapor sunmuş ve yapacağı işler hakkında bilgi vermiştir. Yine bu raporda Elâzığ'da halkevi

⁸⁶ M. Eski, *Kastamonu Valileri 1838-2000...*, s.184.

⁸⁷ *Turan*, 7 Kanuni Sani 1933, Y.2, S.112, s.1

⁸⁸ *Turan*, 26 Şubat 1933, Y.2, S.119, s.1

⁸⁹ *BCA Fon Kodu*, 030.18.1.2 Yer No, 33. 2. 3.

⁹⁰ *İBPGM Sicil Arşivi*, Dosya No.913

⁹¹ A. "Yeni Valimiz", *Turan*, 28 Şubat 1933, Y.2, S.120, s.1

⁹² *BCA Fon Kodu*, 490.01. Yer No, 1704.929.1

kurulabileceği yönünde olumlu bir görüş sunmuştur. Tevfik Sırrı Gür'ün 2 Nisan 1933 tarihli bu raporunda Elâzığ'ın imar durumu ve kültürel yapısı hakkında bilgiler vermiştir. Şehir merkezinde modern denilecek bir şehir planının olmadığını, modern ve işlevsel binaların bulunmadığını vurgulamıştır. Halkının genel olarak aydın ve görgülü olduğunu belirterek bir Türk şehri olan Elâzığ'ın bu Türklük kimlik ve şuurunun muhafazası için tedbirlerin alınması gerekliliğini de raporunda ifade etmiştir:

“....Burada bir aylık müşahede, vazife ve tetkikatlarımın, bu mevzuda zatıalilerine maruzatta bulunmak için kâfi olduğuna kani bulunmaktayım. Vaziyeti iki cihetten tetkik ettim:

I-Bina vaziyeti ve şehrin umran vaziyeti şehrin umuma ait bina ve müesseselerinden, biraz sağlam ve ciddi görünen

A-Hükümet Konağı ile Jandarma, Adliye binaları, askeri fırka dairesi ve kışlalar, saltanat devrinde kerpiç ve çamurdan yapılmış basit şeylerdir.

B-Meşrutiyet devrinde yalnız İttihat ve Terakki Cemiyeti için ve bugün muhasebe-i Hususiye tarafından Umumi Kütüphane olarak istimal edilen keza kerpiç bir bina yapılmıştır.

C-Cumhuriyet devrine ait olarak, kerpiç ve kavak ağacından yapılmış bir katlı bir belediye binası vardır. Belediye tarafından yaptırılmakta olan ayrıca üç daireyi ihtiva eden sinema binası bihakkın iftihar edilecek bir müessese ve şehrin yeğane medenî binası olacaktır.

D-Şehrin bütün ilk orta, yatı mektepleri, hastane ekserisi Amerikan ve Alman, Fransızlardan kalmış harap ve nakâfi binalarda bulunmaktadır. Binaenaleyh Elâziz de bugün için halkevi ittihaz edilecek münasip ve kâfi bina yoktur. Her ne kadar fırkamıza ait binalar içinde elyevm Muallimler Birliği ve Musiki Teşekkülü tarafından işgal edilen bir bina varsa da bunun da adi ve basit bir evden ibaret olduğu görülmektedir.

2-Halkın İrfan ve Telakki Vaziyeti:

Elâziz şehri ve civar köyleri halkın umûmiyet itibariyle mesela Adana, Mersin, Silifke, Konya gibi şehirler halkından münevver, görgülü buldum. Bilhassa münevverler arasında çok miktarda imanlı ve liyakatlilerini tanıdım. Beş ilk ve bir yatı ve orta mekteplerinin muallimleri ve fırka karargahı olması dolayısıyla çok miktarda zabıtlar bu münevver zümreyi zenginleştiren kıymetli unsurlardır. Geçenlerde yapılan Ticaret Odası İntihabı münevver halkın siyasi terbiye ve telakkileri derecesini göstermiştir. Her yerde olduğu gibi Elâziz münevverleri arasında mevcut şahsi ikiliğe rağmen intihapta fırka namzetleri kalabalık ekseriyet kazanmış ve bilhassa odanın bütün azası intihaba iştirak etmiştir. Binaenaleyh Elâziz de halkevinin idare ve muayyen vazifeleri ifa edecek ehil ve itimat edilecek insanlar vardır. (Yalnız reislik meselesinde firkanın nafiz olara şahsi ihtilaflara meydan verilmemesi lazımdır.)

Elâziz de halkevinin yapılmasına ve açılmasına çok ihtiyaç vardır.

I-Şehir umuma ait temiz ve ciddi binalardan mahrumdur. Senelerce devam eden yakın telkinler az gelmiş ve hala Amerikadan getirilmekte olan zihniyetler yetişmiyormuş gibi çocukların Amerikan vesairesinden kalan harap binalarda okutulması ve hastaların keza onlara ait perişan binalarda tedavi edilmekte bulunması....ve seneler geçtiği halde El'an medenî varlığımızın müeyyidesi olacak bu binalar yapmayışımız meselesini atık hal etmek lazımdır. (Bu sene hastanenin ve 934 ve 935 senelerinde ilk mektep binalarının yapılması programımıza dahil ettik) bun bina ihtiyaçları arasında halkevi binası da kendiliğinden yer almıştır.

2-Himayeietfal muallimler birliği, hilali ahmer, musiki, spor, kütüphane teşekkül ve müesseseleri Elâziz de göze görünür hareketlerde bulunmaktadır. Bunların kuvvetli bir merkezde toplanarak çalışmalarını halkevi talimatnamesine tevfiğ edilmesi lazımdır.

3-Bilhassa Elâziz kasabası ve muhiti Türk Halkı, kendisini şimal; şak ve cenuptan ihata etmiş olan Kürt kesafeti arasında ve onların lisan adetleri tesir ve tehdidi altında bulunmaktadır. Her

Türk benlik ve asıl adetlerini muhafaza ve hemde aslen Türk olan bilhassa Dersim halkını tenvir ve tesir için merkez ve mücavir kaza ve köy Türklerinin takviye edilmesi ve üç cenaha karşı imanında ve gayelerinde çok kuvvetli bir öz Türk varlığı meydana getirilmek lazımdır. Hulasa: Hemen halkevi binası yapılmalı ve bitince açmalı ve çalışmaya başlanılmalıdır... ”⁹³

3.1. İmar ve Bayındırlık Alanında Yapılan Hizmetler

3.1.1 Kültür Mahallesi Projesi

Bu raporla birlikte Tefvik Sırrı Gür Elâzığ’da hızlı bir şekilde çalışmalara başlamıştır. Bu bağlamda 1933-34 yılları imar çalışma programı hazırlamıştır. Program dâhilinde şehrin batı kısmında *Kültür Mahallesi* adı altında bir mahalle kurmayı planlamış ve hemen inşa çalışmalarını başlatmıştır⁹⁴. Bu imar planlamasında ana yapı halkevi olarak tasarlanmıştır. Tefvik Sırrı Gür, Kültür Mahallesi ve halkevi projesini “*Bilhassa Şark ellerinde, malum devlet hizmetleri dışında halka maddi ve manevi verilecek bir lokma ekmek, bir zerre irfan ve sanatın behemehal Halk Partisi ve Halkevi kanalı ile verilmesinde veya o menbaalardan geçirilmesinde siyasal ve ulusal kültür bakımlarından faydalar tasavvur ederek ve bu ülküleri gösteren halkevi talimatnamesinden ilham ve kuvvet alarak, bütün kültürel durum ve vasıtaları bir arada toplayacak bir şekilde... ”⁹⁵ planladığını vurgulamıştır.*

Kültür Mahallesi projesi içinde Cumhuriyet Meydanı, Atatürk Heykeli, Halkevi Çocuk Oyun Bahçesi, Halkevi Bahçesi, Jimnastik Alanı, Açık Sahne, Sinema Makine Dairesi, Memleket Hastanesi, Stadyum, Kapalı Spor Salonu, Kültür Parkı, Yüzme Havuzu, Atış Poligonu, İlk ve ortaokul binaları yer almaktaydı⁹⁶.

3.1.1.1 Cumhuriyet Meydanı

*Bağdat Caddesi*⁹⁷’nin cumhuriyet idaresindeki yeni ismiyle *Gazi Caddesi*’nin batı kısmında Cumhuriyet Meydanı açılmıştır. Bu meydan planı cumhuriyet iktidarının kente hakim olma ve iktidarın sembollerini göstermesi bakımından önemli bir örnektir. Cumhuriyet Meydanı kenarında Halkevi, halkevinin hemen karşısında Atatürk Heykeli yer almıştır. Bu anlamda bu üç projenin planlanması ve yapılmasında yetkili ve etkili olan dönemin *Valisi Tefvik Sırrı Gür*’ün, kentsel yapılanmayı Cumhuriyet ideolojisi ekseninde oluşturmaya çalıştığını görmekteyiz.

Şehrin batı kısmında Himaye-i etfal Cemiyetine ait geniş bir arsa ile karşısında mensucat şirketine ait olan arsalar kullanılarak, Halkevi ve Atatürk Heykelinin yer alacağı Cumhuriyet Meydanı projesi Mart ve Nisan 1933 tarihleri arasında bitirilmiştir. Hemen inşaat faaliyetlerine geçilmiştir. Vali Tefvik Sırrı Gür bu süreci Elazığ Halkevi’nin senelik raporunda şöyle anlatmaktadır.

“Şehrin mimarisini alakalandıran (ATATÜRK HEYKELİ), CUMHURİYET MEYDANI ve HALKEVİ yapısı için münasip bir yer bulmakta kolay oldu. Şehrin garp tarafında, Malatya caddesi üzerinde Himayaiefal Cemiyetine ait geniş bir arsa ve bunun karşısında mensucat şirketine ait topraklardan, bu ulusal müesseseleri kurmak mümkündü. Bu yerlerden mühim bir kısmının

⁹³ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1704.929.1

⁹⁴ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1111.57.1

⁹⁵ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1705.930.1

⁹⁶ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1111.57.1

⁹⁷ Bağdat Caddesi: Cumhuriyet idaresi döneminde, Gazi Caddesi olarak isimlendirilen bu cadde, günümüzde Elazığ şehrinin en önemli caddesidir. Bu cadde etrafında şehir gelişme göstermiş ve şehrin bütün cadde ve sokakları, Bağdat caddesine göre şekillenmiştir. Caddenin tarihi çok eskilere dayanmaktadır. IV. Murat’ın Bağdat seferi sırasında Üsküdar’dan başlayarak, Ankara, Kayseri, Sivas, Malatya, Harput, Diyarbakır, Musul, ve Bağdat’a kadar devam eden bir karayolu yapılmıştır. Çok kısa sürede yapılmış olan bu karayolunda hanlar, kervansaraylar ve köprüler yapılmıştır. Şu an Elazığ – Malatya il sınırını oluşturan Kömürhan Köprüsü’nün yanı başında bulunan ve bölgeye ismini veren Kömür Hanı da işte bu Bağdat Karayolu yapımı sırasında inşa edilmiş bir eserdir. Bu karayoluna izafeten, İstanbul Üsküdar, Kayseri, Sivas, Elazığ ve Diyarbakır’da Bağdat Caddesi olarak son yıllara kadar kullanılmıştır. Üsküdar’daki cadde, hala bu isimdedir. 1930’lu yıllara kadar, Diyarbakır’da da Bağdat caddesi olarak kullanılmış daha sonra Elazığ’da olduğu gibi Gazi Caddesi olarak değiştirilmiştir; İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*, C.1, İstanbul, 1958, s.153.

Himayietfal Cemiyetine ait olması, başka bir bakımdan da faydalı idi. Ulusal kültür kaynağının etrafında bir çocuk bakım evi, bir çocuk oyun yeri, bir çocuk bahçesi, vücuda getirilmek suretiyle çok geniş olan ülküye erişmeye çalışmak imkânı olacaktı....Birbirinin önüne ve ardına konması mümkün olmayan Cumhuriyet Meydanı; ATATÜRK'ÜN Heykeli ve Halkevi yapısının üçüne birden başlamak zarureti duyuldu ve öylece yapıldı.”⁹⁸

8 Mayıs 1933 tarihli Turan Gazetesi yapılmakta olan bu imar faaliyetleri hakkında okuyucularına şu bilgileri vermiştir.

“Valimiz Tefik Sırrı Beyefendi şehrimizde mühim inşaata başlamışlardır. Müşarileyh beşkardeşler mevkiindeki büyük arsada muazzam bir halk evi ve Gazi Abidesi yaptıracaklardır. Müşarileyh aynı zamanda memleketin mühim ihtiyaçlarından bulunan bir hastane binasının da inşasına başlatmışlardır. Kudretli valimize muvaffakiyetler teminni ederiz.”⁹⁹

Elazığ'da da **Cumhuriyet Anıtı** veya **Cumhuriyet Taşı**¹⁰⁰ diye adlandırılan mütevazı bir anıt yapılmıştır¹⁰¹. Böylece Mart 1933'de projelendirilerek yapımına başlanan Cumhuriyet Meydanının, 10. Yıl Kutlamalarında isim konma töreniyle resmi açılışı yapılmıştır.¹⁰² Meydanın peyzaj ve çevre düzenlemesi ise 1934 yılında tamamlanmıştır. Cumhuriyet Meydanı, şehrin ortasından doğudan batıya uzayarak şehri ikiye ayıran Gazi Caddesi'nin Malatya yolu ile birleştiği arazide, Himayietfal Cemiyeti ile Mensucat Fabrikasının arasında 100X60 metrelik alanda hazırlanmıştır. Meydanın ortasında iki tarafında üçer metrelik yaya kaldırımları bulunan 10 m. genişliğinde ve 6 m. uzunluğundaki refüj ortasına Atatürk heykeli için yer ayrılmıştır.¹⁰³

3.1.1.2 Gazi Heykeli

Yapımına 1933 yılında başlanan Gazi Heykeli, dönemin heykeltıraşı **Kenan Ali Yontunç**¹⁰⁴ tarafından 4500 liraya yapılmıştır¹⁰⁵. Kenan Ali Yontunç'un bronzdan yapmış olduğu bu heykel altı ayda bitirilmiştir¹⁰⁶. Cumhuriyet Gazetesi Elazığ için yapılan Atatürk Heykeli'nin dünyada bir komutanın dürbünle yapılmış ilk heykel olma özelliğini taşıdığını vurgulayan haberinde şu bilgileri vermiştir:

“Heykel Gazi Hazretlerini müşir üniformasıyla, kaputlu ve ellerinde bir dürbün tuttıkları halde göstermektedir. Heykele, Gazi Hazretleri hudut boyunda tasavvur edilerek bu vaziyet verilmiş ve dürbün ilavesiyle de çok uzakları gören dehasına işaret olunmuştur. Dünya yüzünde hiçbir komutanın dürbünle yapılmış bir heykeli bulunmadığından, Elazığ'daki heykel bu noktadan da bir hususiyet arz etmektedir...”¹⁰⁷

⁹⁸ Tefik Sırrı Gür, “Halkevimizin Yapılış ve Açılışı” *Altan*, Y.1, S.1, 22 Şubat 1935, s.3

⁹⁹ *Turan*, S.134, 8 Mayıs 1933, s.1

¹⁰⁰ 29 Ekim 1933 tarihinde Cumhuriyetin 10. Yıl Kutlamalarında Halkevi'nin batı köşesine dikilen 10. Yıl Anıtı diğer isimlendirmeye cumhuriyet taşı yıllarca yerinde kaldı. Yıllar içerisinde, kaidesinin üzerinde “**Cumhuriyet meydanı**” yazan tabelası kırıldı ve dönemin idarecileri yeniden yerine takmayı düşünmediler. Yıllarca kaidesi ağaçlar arasında kendini gizleyerek korudu. Fakat 2007 yılında çevre düzenlemesi sırasında belediye çalışanları tarafından sessizce yerinden sökülüp bir traktörle bilinmeyen bir yere götürüldü. Elazığ'ın Cumhuriyet dönemindeki bir hatırası daha ortadan kaldırılmış oldu.

¹⁰¹ Yavuz Haykır, “Elazığ'da Cumhuriyetin 10. Yıl Kutlamaları, *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, S.250, Ekim 2007, s.54.

¹⁰² *Turan*, S.181, 4 Teşrin sani 1933, s.2

¹⁰³ T. S. Gür, “Halkevimizin Yapılış ve Açılışı”, s.3

¹⁰⁴ Türkiye'de en fazla Anıt heykel çalışmasında imzası olan Kenan Ali Yontunç'un yapmış olduğu Anıt heykelleri şöyle sıralayabiliriz;

Amasya Atatürk Heykeli (1929), Tekirdağ Atatürk Anıtı (1929), EdirneAtatürk Anıtı (1931), Isparta Atatürk Anıtı (1931), Çorum Atatürk Anıtı (1931), Elazığ Atatürk Anıtı (1933), Kayseri Atatürk Anıtı (1933), İçel Atatürk Anıtı (1944), Çankırı Atatürk Anıtı (1944) , Tarsus Atatürk Anıtı (1946), İçel Atatürk Anıtı (1946), İstanbul Bakırköy Atatürk Heykeli, Bilecik Atatürk Heykeli.; Kıvanç Osma, *Cumhuriyet Dönemi Anıt Heykelleri (1923 – 1946)*, Ankara, 2003, s.210

¹⁰⁵ T.S.Gür, “Halkevimizin Yapılış ve Açılışı”, s.4

¹⁰⁶ *Hakimiyeti Milliye*, 5 Birinci kanun 1933, Y.14, S.4447, s.1.

¹⁰⁷ *Cumhuriyet*, 24, Teşrinievvel 1933, s.3.

10. Yıl Kutlama etkinlikleri içerisinde yapılması planlanan Gazi Heykeli açılış merasimi, heykelin bayram kutlamalarına yetiştirilememesi sebebiyle, 20 Kasım 1933 tarihinde özel bir programla yapılmıştır¹⁰⁸. Atatürk, Elazığ'daki bu heykeli çok beğenmiştir. Hatta Kenan Ali Yontunç, Vali Tefik Sırrı Gür'ün Mersin'de valilik yaptığı dönemde, Elazığ anıtının bir benzerini de Mersin'de yapmıştır¹⁰⁹.

Vali Tefik Sırrı Gür, Elazığ'da açılış yapılan Gazi Heykeli münasebetiyle Gazi Mustafa Kemal'e bir telgraf çekmiştir. Mustafa Kemal ise, Elazığ Valiliği'ne şu telgraf cevabını göndermiştir.

“Elaziz Valisi Tefik Sırrı Beyefendiye

*Muhterem Elazizlilerin hakkımdaki asıl duygularından ve gösterdikleri alaka ve kadirşinaslıktan pek mütehassis oldum. Sevgi ve selamlarımla teşekkürlerimin iletilmesini rica ederim. Reisi Cumhuriyet Gazi Mustafa Kemal”*¹¹⁰

3.1.1.3 Elâzığ Halkevi Binası

Elazığ Halkevi binasının projesini, halkevlerini “*hisleri yükselten fikirleri genişleten, milli bir mabet*” olarak tanımlayan Elazığ valisi Tefik Sırrı Gür çizmiştir. Tefik Sırrı Gür'ün “*tasavvur*” ettiği¹¹¹ Elazığ Halkevi binasının projesi Teknik Üniversiteye gönderilmiş ve burada gerekli düzeltme yapıp eksiklikler tamamlanarak projenin hayata geçirilmesine imkân sağlanmıştır.¹¹²

1933 yılının Mayıs ayında inşaatına başlanan¹¹³ halkevi binası kargir beton olarak Cumhuriyet Meydanı'nın güney kısmında inşa edilmiştir. Binanın zemin katı ön cephede meydan seviyesinden yarım metre yüksektir. Yapı arsası meydan seviyesinden iki buçuk metre aşağıda bulunduğu için, zemin katının altında ve bina arkasına gelmek üzere bir kat daha yapılmıştır. Arka zemin katı denilen bu katta mutfak, kütüphanenin birinci salonu, depolar, temsil soyunma yerleri bulunmaktadır.¹¹⁴

Ön cephe itibarıyla zemin katında; doğu cephesinde kütüphane, güneyde büfe, arka bahçeye giden iki koridor, oyun ve idare heyeti toplantı salonları ile büyük toplantı salonu ve binanın doğu cephesini teşkil eden amfili konferans ve temsil salonu vardır. Bu salon projede jimnastik salonu olarak planlanmış ve o şekilde inşaatına başlanmışsa da sonradan, toplantı salonunun ihtiyaca kafi gelmediği anlaşılarak toplantılarda kullanılmak üzere düzenlenmiştir. Bu salon 24 X 88 ebatlarındadır. Böylece toplantı salonuna dönüştürülen bu bölüm 2112 metrekaredir. Yine bu katta binanın kuzey cephesinde Halkevi komiteleri için özel olarak döşenmiş sekiz oda hazırlanmıştır.¹¹⁵

İkinci kat ise, *Atatürk (Köşesi) Dairesi* olarak hazırlanmıştır. O dönem halkevleri binaları içerisinde Elazığ Halkevi binasına ayrı bir konum kazandıran en önemli sebeplerden biri olan *Atatürk (Köşesi) Dairesi*'nin bulunmasıdır. Bu bölümde, bir koridor üzerinde, çalışma ve yatak odası ve banyo ile kabul, yemek ve çalışma salonu ve ayrıca bir hususi yemek odası ile ayrıca, iki odadan oluşan bir istirahat odası ve bir banyodan ibaret iki daire bulunmaktadır. Bu bölümün bulunduğu koridorun bir ucu büfe, servis odası ve büyük toplantı odasının balkon kısmına uzanmaktadır. Buradaki büfe, alt iki kattaki iki mutfak ve büfe ile özel merdivenlerle bağlantılı hale getirilmiştir¹¹⁶.

¹⁰⁸ Turan, S. 181, 4 Teşrin-i Sani 1933, s.2

¹⁰⁹ K. Osma, *Cumhuriyet Dönemi Anıt ve Heykelleri*, s.122

¹¹⁰ Turan, S. 186, 29 İkinci Teşrin 1933, s.1

¹¹¹ Neşe G. Yeşilkaya, *Halkevleri: İdeoloji ve Mimarlık*, s.145

¹¹² T. S. Gür, “Halkevimizin Yapılış ve Açılışı”, s.3

¹¹³ Turan, S. 134, 8 Mayıs 1933, s.1

¹¹⁴ T. S. Gür, “Halkevimizin Yapılış ve Açılışı”, s.4

¹¹⁵ T. S. Gür, “Halkevimizin Yapılış ve Açılışı”, s.4

¹¹⁶ T. S. Gür, “Halkevimizin Yapılış ve Açılışı”, s.4

Atatürk Dairesinin düzenlenmesi ve döşenmesi işini Vali'nin eşi Mukaddes Gür yapmıştır. Odada bulunan abajurların boyasını da Tevfik Sırrı Gür kendi elleriyle yapmıştır. Mustafa Kemal Atatürk, 1937 yılında Elâzığ'a geldiğinde Halkevi'nde kültürel bir toplantıya katılmış ve bu daireyi ziyaret ederek kısa bir süre dinlenmiştir. Hem Elâzığ halkevi hem de kendisi için özel olarak hazırlanan bu daireyi çok beğenen Atatürk, o dönem Muş Valisi olarak görev yapan Tevfik Sırrı Gür'e Şükrü Kaya vasıtasıyla bir teşekkür telgrafi çektirmiştir¹¹⁷.

50.811 lira harcanarak inşaatı tamamlanan Elâzığ Halkevi¹¹⁸, Halkevlerinin kuruluşunun ikinci yıldönümünde 25 yerleşim merkezinde açılan halkevlerinden biri olarak 23 Şubat 1934 tarihinde resmi açılışı yapılarak faaliyete geçmiştir. Elazığ'ın sosyal kültürel hayatında önemli bir yer edinmiştir. Elazığ Halkevinin yapılışı ve faaliyete geçişi 9 ay gibi kısa bir sürede gerçekleşmiştir. O gün için, Elazığ Halkevi binası Elazığ ve bölge illerdeki en modern ve işlevsel bir yapı konumundadır¹¹⁹. Günümüzde bu bina Elâzığ Öğretmenevi olarak Elâzığ'a hizmet vermektedir.

Turan Gazetesi, Elazığ Halkevi binası inşaatının bittiği ve açılışa hazır hale geldiği haberini ve açılış törenine davet ile açılış programını şu şekilde duyurmuştur.

*“İnşaatı bitmiş olan halkevinin dahili tefrişatı ve mobilyası da tamamile ikmal edilmiştir 23 Şubat Cuma günü saat 13 te bir çok zevat ve halkın iştirakile merasimle açılacaktır. Merasimde müsamerele ve nutuklarda söylenecektir. Az zamanda bu muazzam binayı vücuda getirdiklerinden dolayı valimiz Tevfik Sırrı beyi tebrik ve şükranlar.”*¹²⁰

Açılış dolayısıyla Vali Tevfik Sırrı Gür tarafından devlet erkanına telgraflar gönderilmiştir. Cumhurbaşkanı, TBMM Başkanı ve Birinci Umum Müfettişi'nin gönderdiği cevap telgrafları, *Turan Gazetesi*'nde okuyucularla paylaşılmıştır. Atatürk'ün göndermiş olduğu telgraf da gazetede yerini almıştır:

“Elaziz Valisi ve Halkevi Reisi Tevfik Sırrı Beyefendiye

*Halkevlerinin açılmasının yıldönümünden ötürü hakkımda bildirilen candan duygulara teşekkürler eder ülkümüze ulaşmak yolundaki çalışmalarınızda muvaffakiyetler dilerim Ef.- Reisi Cumhuriyet M. Kemal”*¹²¹

3.1.1.4. Çocuk Oyun Parkı ve Açık Jimnastik Salonu

Halkevi binasının yanında 3360 m² lik alanda çocuk oyun parkı yapılmıştır¹²². Bu oyun parkında içinde oyuncak kayak yüzdürme havuzu, motorlu kayıklar, çocuklara havacılığın sevdirmesi amacıyla hareketli uçak maketinin de olduğu 22 adet çocuk oyun aleti yerleştirilmiştir. Bu park da aynı anda 85 çocuğun oyun oynayabileceği şekilde düzenlenmişti. Bu çocuk oyun parkında 13 yaşından büyük erkek çocuklarının bir arada bulunup oynamaları uygun görülmemiş ve yetişkin gençlerin beden terbiyesi ve jimnastik ihtiyaçları göz önünde tutularak 13 yaşından büyük erkeklerin kullanacağı Açık Jimnastik Salonu yapılmıştır. 10 jimnastik aletin bulunduğu bu kısımda ise aynı anda 25 genç istifade edebilecekti¹²³. Bu çocuk parkının açılışı Tevfik Sırrı Gür'ün başkanlığındaki kalabalık bir misafir topluluğu ve çocukların katılımıyla¹²⁴ 6 Temmuz 1935 tarihinde yapılmıştır¹²⁵. Turan Gazetesi bu açılış törenini okuyucularına şu haberle sunmuştur:

“Değerli İlbayımız Bay Tevfik Gür bu hafta Elâzize kıymetli bir bayındırlık işi daha hediye ettiler. Anadolunun hiçbir tarafında tesadüf edilmeyen bir çocuk bahçesi yaptılar. Zarif ve modern

¹¹⁷ D. Aslan, *Tevfik Sırrı Gür ve İçel Valiliği...*, s.27.

¹¹⁸ *Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hülasası*, Ulus Basımevi, Ankara, 1935, s.132

¹¹⁹ Yavuz Haykır, “Elazığ (Elaziz) Halkevi Yayınları ve Altan Dergisi”, *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, S.171, Kasım – Aralık 2007, s.123

¹²⁰ *Turan*, S.199, 18 Şubat 1934, s.1

¹²¹ *Turan*, S.200, 23 Şubat 1934, s.1

¹²² *BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1489.73.1*

¹²³ *Altan*, Y.1, N,5, 22 Haziran 1935, s.5.

¹²⁴ *Altan*, Y.1, N,6, 22 Temmuz 1935, s.2.

¹²⁵ *Turan*, S.283, 5 Temmuz 1935, s.1

halkevinin yanına yapılan bu çocuk oyun yeri bütün teferruatı ile çocukların ihtiyacına ihzar edilmiştir. Muhtelif oyun sahaları temiz kumları zarif gölleri ve salıncak yerleri ile her akşam Elâzizin çocuklarını sinesine toplayan bu yurt büyük bir ihtiyaca cevap teşkil eylemektedir. Mutevadane ve kudretle çalışarak memlekete büyük şerefler kazandıran ilbayımıza candan teşekkürler.”¹²⁶

3.1.1.5. Stadyum

Yapılan Halkevi binasının yanında bir stadyum yapılmasına karar verilmiş ve bu anlamda Türkiye Futbol Federasyonu’ndan bir stadyum planı talep edilmiştir¹²⁷.

1934 yılının yaz aylarında stadyum projesine başlanmıştır. Stadyum yapılacak sahanın bir kısmı Maliye Bakanlığı’na aitti. Bir kısmı ise 12 kişiye ait şahıs arazisi idi. Yine bu saha içerisinde beş farklı kişiye ait evler bulunmaktaydı. Şahıslara ait olan topraklar Cumhuriyet Halk Fırkası namına satın alınmış ve stadyum inşaat sahasında bulunan evlerin istimlak işleri tamamlanmıştır¹²⁸.

Stadyum projesi Almanya’da neşredilen Moderne Bourformen mimari mecmuasında yayınlanan 1930 yılında Floransa’da¹²⁹ yapılan stadyumun resim ve tafsilatlı planları örnek alınarak stadyum tipi ve kapalı tribün kısımları korunarak 1000 kişilik kapasiteli hale getirilerek hazırlanmıştır. Bunun yanında oyun sahası Türkiye İdman Merkezi İttifakı Cemiyeti Umumi Merkezi tarafından 1933 yılında belirlenen standartlara göre hazırlanmıştır¹³⁰.

Stadyum bütün sportif faaliyetlerin yapılacağı bir hale getirildi. 1000 kişilik kapasiteli tribünlerinin üstünün kapatılması çalışmalarına devam edildi. Stadyum etrafının duvarlarının yapımına başlandı¹³¹.

Tribünün ve stadyum çevirme duvarlarının keşif bedeli 18.342,99 ve toprak tesviyesi için birinci derecede keşif bedeli 840 lira olarak tespit edilmiştir. Stadyum inşaatı hem pahalı olacağı hem de bir bütçe yılında ödeme yapılamayacağı düşünülerek bir müteahhide ihale edilmemiştir. Bütçe ve ödeme imkânı oranında taşı, kumu, kireci, çimentosu ve duvar işçiliği ayrı ayrı ihale edilerek müteahhitlere verilmiştir. 1937 yılında hizmete giren stadyum¹³² uzun yıllar Elâzığ spor hayatına hizmet etmiştir¹³³.

3.1.1.6 Kapalı Spor Salonu

İtalyan mimar tarafından İzmir Kültür Parkı için hazırlanan ve Türk Spor Kurumu Umumi Katibi Nizamettin Bey tarafından gönderilen proje esas alınarak Tefik Sırrı Gür’ün de katkılarıyla Elâzığ’da hazırlanmıştır¹³⁴. 1936- 1938 yılları arasında inşaatı tamamlanmıştır¹³⁵. Günümüzde bu yapı Mehmet Akif Ersoy Lisesi’nin Kapalı Spor Salonu olarak kullanılmaktadır.

3.1.1.7 Sinema Tesisatı

Halkevi’nde sinema gösterimi için 1935 yılının Ekim ayında Halkevi Temsil Salonunda gerekli tesisatlar yapılmıştır. Ayrıca Bingöl, Tunceli vilayetleri ve Elâzığ ilçelerinde kullanılmak üzere seyyar sinema makinesi alınmıştır¹³⁶. Yine bunun yanında Kültür Park’ta açık sahne inşa edilmiş ve burada yazlık sinema için sinema makine bölümü yapılmıştır¹³⁷.

¹²⁶ Turan, S.283, 5 Temmuz 1935, s.1

¹²⁷ Milliyet, 10 Haziran 1933, s. 4.

¹²⁸ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1111.57.1

¹²⁹ Elimizdeki bazı kaynaklarda ise Floransa yerine Milano şehrindeki bir stadyumdan örnek alındığı bilgisi vardır. Bilgi için bkz. Elâziz Halkevi, *Elâziz Halkevi 1935*, Resimli Ay Basımevi, İstanbul, 1935, s.25.

¹³⁰ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1111.57.1

¹³¹ Milliyet, 10 Şubat 1935, s. 2.

¹³² BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1111.57.1.

¹³³ Stadyumun olduğu arazi üzerine 1980’li yıllarda Elâzığ Hükümet Konağı yapılmıştır.

¹³⁴ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1111.57.1.

¹³⁵ Elâzığ Vilayeti, *Elâzığ Vilâyeti XV*, Türkiye Basımevi, İstanbul, 1938, s.28.

¹³⁶ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1217.41.2.

¹³⁷ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1111.57.1.

3.1.1.8 Memleket Hastanesi Binası

1930 bütçesinden Elâzığ'da Memleket hastanesi yapılması için 20000 liralık bir tahsisat konulmuştu. Tevfik Sırrı Gür hazırlamış olduğu Kültür Mahallesi projesi içerisinde hastane projesini de uygulamaya koymuştur. 1933 yılının sonunda hastane binasının birinci katı inşaatı bitirilmiştir¹³⁸. 75 yataklı, laboratuvar, eczane ve poliklinikleri ile idare kısımları ayrı ayrı planlanmıştır¹³⁹. Hamam çamaşırılık, mutfak kısımları için hastaları rahatsız etmeyecek, idare ile alakası olmayacak şekilde düzenlenmiştir¹⁴⁰. 1936 yılının sonunda Memleket Hastanesi'nin inşası tamamen bitirilmiştir¹⁴¹. Fakat Sıhhat Vekâleti tarafından halkın, gençlerin ve çocukların yoğun olarak bulunduğu halkevine yakın olduğu gerekçesiyle bu binanın hastaneye elverişli olmadığına karar verilmiştir¹⁴².

Bu durum üzerine hükümetin Doğu bölgesinde yapmış olduğu ıslahat çalışmaları kapsamında Elâzığ'da açılmasına karar verilen Kız Enstitüsünün¹⁴³ bu binada faaliyete geçmesine karar verilmiştir¹⁴⁴. Hastane olarak inşa edilen binada *Elâziz Kız Enstitüsü* Cumhuriyetin 14. Yıldönümünde 29 Ekim 1937 tarihinde¹⁴⁵ açılışı yapılarak hizmete girmiştir¹⁴⁶. O dönem itibarıyla şehrin uzağında bir mahal olarak kabul edilen Akliye Hastanesi'nin yakınında 80 yataklı yeni bir hastane yapılmasına için karar verilerek¹⁴⁷ 30 Ekim 1937 tarihinde¹⁴⁸ temel atma töreni yapılmıştır¹⁴⁹. Ayrıca bu hastane için hemen 100.000 liralık bir tahsisat ayrılmıştır¹⁵⁰.

3.1.1.9 Halkevi Kültür Parkı

Kapalı Spor Salonu'nun önünde halkın yazları oturacağı vakit geçireceği bir park yapılmıştır. Bu parkta ayrıca bir sinema makine dairesi yapılmış ve bu açık sinema tesisatı 1936 yılında faaliyete geçmiştir¹⁵¹. Kültür Park'ta çeşitli etkinlikler yapılmasına imkân sağlayacak bir düzenleme de yapılmıştır. Yine parkta bir süs havuzu yapılmıştır. Uzun yıllar Elâzığ halkının hizmetinde kalmıştır.

3.1.1.10 Atış Poligonu

Kültür Mahallesi Projesi içinde yer alan Atış Poligonu ile ilgili yer tespiti ve planlama yapılmıştır. Projesi Ankara'da bulunan Atış Poligonu planının uygulanmasına karar verilmiştir. 9 Ocak 1936 tarih 1215 sayılı yazı ile Gümrük ve İnhisarlar Bakanlığı'ndan Ankara'da ki Atış Poligonunun planlarının gönderilmesi talep edilmiştir. Tevfik Sırrı Gür, Atış Poligonu inşası ile ilgili olarak izlenecek yol hakkında Cumhuriyet Halk Fırkası Genel Sekreterliğine şu bilgiyi vermiştir:

*“Bu örneğin, önündeki methal kısmında bir tadilat yapmak şartıyla ve benim takip ve tatbik ettiğim daima birinci ve tecrübe edilmiş emin ellere kısım kısım pazarlıkla ihale suretleriyle ve bütün malzemesiyle beraber 4000 liraya mal edileceğini ümit ediyorum”*¹⁵²

¹³⁸ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1704.929.1

¹³⁹ Tan, 20 Temmuz 1936, s.4

¹⁴⁰ Ulus, 29 İlkânun 1936, s.6.

¹⁴¹ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1111.57.1

¹⁴² BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1705.930.1

¹⁴³ Son Posta, 7 Temmuz 1937, s.1.

¹⁴⁴ Turan, 5 Ağustos 1937, Y.7, S.459, s.1.

¹⁴⁵ Ömer Kemal Açar, “Bir Vesika: Kız Enstitüsü Açıldı”, Altan, S.34, 28 İlk Kânun 1937, s.12.

¹⁴⁶ BCA Fon Kodu, 030.10.1. Yer No, 72. 470. 2.

¹⁴⁷ Turan, 8 Ağustos 1937, Y.7, S.461, s.1.

¹⁴⁸ BCA Fon Kodu, 490.010.0. Yer No, 1144.12.2.

¹⁴⁹ BCA Fon Kodu, 030.10.1. Yer No, 72. 470. 6.

¹⁵⁰ BCA Fon Kodu, 030.10.1. Yer No, 71. 449. 5.

¹⁵¹ Ulus, 3 Eylül 1936, s.4.

¹⁵² BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1111.57.1.

Kültür Mahallesi Projesinde yeri alan Atış Poligonu projesinin ilerleyen yıllarda tamamlanmadığını görmekteyiz. Bunda, Tevfik Sırrı Gür'ün başka vilayete vali olarak atanmasının da etkisi vardır.

3.1.1.11 Yüzme Havuzu

Tevfik Sırrı Gür, 32 kilometre uzaklığında 100 kilometre genişliğinde bir göl bulunan Elâzığ şehrinin insanına yüzmeyi öğretmek ve sevdirmek için Kültür Mahallesi projesi içinde bir yüzme havuzu yapımını lüzumlu gördüğünü belirtmiştir. Kapalı Spor Salonunun hemen yanı başında bulunan yerde 40X15 metre ebatında bir yüzme havuzu yapılması planlanmıştır. Bütün tesisatı ile birlikte 3500 lira mal olacağı hesaplanmıştır. Tevfik Sırrı Gür, yüzme havuzu başta olmak üzere Kültür Mahallesi'nde yer alan yapılar için su sıkıntısının olduğunu belirtilerek bunun için yapılan ve yapılacak çalışmalarla su sorunun çözüleceği şu sözlerle ifade etmiştir:

“...Kültür Mahallesi için elyevm kâfi su yoktur. Mahaza, mahalle projesini yaparken bu ihtiyacı da göz önünde tutmuş ve en nihayette bir sıra verdiğim şunu düşünmüştüm. Kültür mahallesi yanında bulunan vali Konağı'na ait 5 kilometreden künk borularla gelen bir su vardır. Bu suyun demir boru içinde alınması için Hususi Muhasebeden 933 bütçesinden 6000 liralık bir tahsisatta vardı. Vali Konağı suyunun az ve çok akmakta bulunması ve en evvel Halkevinden itibaren Kültür müesseselerine başlanması icap edeceği göz önünde tutularak, o yıl bu masrafı yapmışım. En kurak bir zamanda 10 santim kutrundaki bir boruyu doldurarak gelen bu su (yapılacak ilk mektebin kâfi suu vardır) Halkevi ve bahçelerinin hastaneye (hastaneye şimdiden bu sudan demir boru ile bir kol verilmiştir) stadyumla bilhassa yüzme havuzunun ihtiyacını temin edeceğini sanıyorum.”¹⁵³

Planlanan yüzme havuzu yapılamamıştır. Bunun yerine Halkevi Kültür Park'ının içinde bir süs havuzunun yapıldığını görmekteyiz¹⁵⁴.

Tevfik Sırrı Gür'ün Kültür Mahallesi projesi kapsamında yapılan imar çalışmaları sonucunda inşa edilen bina ve tesislerin etrafında yerleşim hızla gelişmiştir. Bu bağlamda Elâzığ Belediye Meclisi 5 Şubat 1937 tarihinde yapmış olduğu toplantıyla Kültür Mahallesinin teşkilini kabul etmiş¹⁵⁵ ve böylece Elâzığ'ın en eski mahallelerinden biri olan Kültür Mahallesi resmen şehir planında yerini alarak günümüze kadar büyüyerek gelmiştir.

3.1.2. Vali Konağı Tadilatı ve Vali Fahri Bey Caddesi

Tarihi Elâzığ Vilayeti Hükümet Konağı tamir edildi¹⁵⁶. Vali Konağı'nda tadilat yapılarak dönemin moda mimarisi olan kübizm sanatı ekseninde yeniden restore edilmiştir. Vali konağı önündeki caddenin parke ve kaldırımları yapılarak bulvar haline getirilmiştir. Merhum Elâzığ valisi Fahri Bey'e istinaden Vali Fahri Bey Caddesi ismi verilmiştir. Yine Valilik Konağı önünde Merhum Vali Fahri Bey'in yaptırmış olduğu çeşme tadilattan geçirilerek halkın istifadesine sunulmuştur¹⁵⁷.

3.1.3. Cadde ve Kaldırımların Yapımı ile Akasya Fidanı Dikimi

Tevfik Sırrı Gür göreve gelir gelmez şehrin önemli cadde ve sokaklarına parke döşenmesine başlanmış ve kaldırımlar yapılmıştır¹⁵⁸. Günümüzde Zafran Mahallesi olarak geçen o dönem köy statüsünde olan Zafran'daki taş ocakları düzenli çalışır hale getirilerek şehrin cadde ve sokaklarının

¹⁵³ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1111.57.1.

¹⁵⁴ Elâzığ Vilayeti, *Elâzığ Vilâyeti XV*, Türkiye Basımevi, İstanbul, 1938, s.27.

¹⁵⁵ *Turan*, 6 Mart 1937, Y.6, S.406, s.1.

¹⁵⁶ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1704.929.

¹⁵⁷ *Milliyet*, 10 Şubat 1935, s. 4.

¹⁵⁸ *Turan*, 12 İkinci Teşrin 1936, Y.6, S.384, s.1

parke döşemesi gerçekleştirilmiştir. Hatta bu taş ocaklarından çıkartılan parke taşlarının başka illere satışını da sağlamıştır¹⁵⁹.

Modern şehir anlayışıyla şehrin ana caddesi olan Gazi Caddesi ve şehrin önemli sokaklarının iki tarafına akasya fidanları dikilmiştir¹⁶⁰. Akasya fidanı dikimi şehrin hemen hemen her sokak ve caddesinde uygulanmaya başlanmıştır¹⁶¹. Böylece Elâzığ'ın cadde ve sokaklarını uzun yıllar akasya ağaçları süsleyecekti.

3.1.4. İstasyon Bulvarı

Ağustos ayında Aksaray Mahallesinde yapımına karar verilen Elâzığ İstasyon Binası'nın inşaatına başlanmıştır¹⁶². Yine demiryolunun Elazığ'a gelmesi sebebiyle yapılan çalışmalar içerisinde Belediye Binası ile İstasyon Binası arasında¹⁶³ İstasyon Bulvarı adıyla büyük bir caddenin açılması için çalışmalara başlanmıştır¹⁶⁴. 1934 yılının başında açılacak olan caddenin ölçüm işlerine başlanmıştır¹⁶⁵. 30 metre genişliğinde olan caddenin yapım işinin bir kısmı vilayet hususi bütçesinden karşılanmıştır¹⁶⁶. İstasyon caddesinin yanından geçen derenin, olabilecek su taşkınlarında yola zarar vermemesi için bir istinat duvarı yapılmasına karar verilmiş ve çalışmalara başlanmıştır¹⁶⁷. İstinat duvar çalışmaları ve yolun parke döşeme işinin büyük kısmı 1934 yılında tamamlanmıştır¹⁶⁸. 1935 yılında yolun bir tarafı tamamen bitirilmiştir. Kalan kısımlarda yıkılması gereken bir takım evlerin istimlak işlemi yapılmıştır. Ayrıca caddenin yanından geçen derenin önüne yapılan istinat duvarı inşaatı da tamamlanmıştır¹⁶⁹.

3.1.5. Demiryolu Anıtı

Demiryolunun Elâzığ'a gelmesiyle yapılan İstasyon Binası'nın önünde bir meydan yapılmış ve bu meydanın ortasında bir ilk olarak Türkiye'nin ilk demiryolu anıtı yapılmıştır. Yapım projesini Elâzığ valiliğinin üstlendiği Demiryol Anıtı'nda¹⁷⁰ sütun üstünde T.C.D.D.'nin demiryol-kanat amblemi bulunmakta ve Elâzığ Şube hattının açılış tarihi yer almaktadır¹⁷¹.

3.1.6 Atatürk İlkokulu

İstasyon Caddesi'nde İkinci Mektebin bulunduğu binanın bahçesine yeni bir ilkokulun yapımına karar verilmiştir. İnşaatın keşif ve diğer işleri bakanlık tarafından kabul edilerek müteahhide ihale edilmiştir. İnşaatın temeli 1935 yılının haziran ayında atılmıştır¹⁷². On üç derslikli olan okulda altı idare odası¹⁷³, bir müze salonu, resim ve el işi atölyesi, kütüphane ile kışlık ve yazlık teneffüşhanesi bulunmaktaydı. 500 öğrenci kapasiteli bu okul 1936 yılında tamamlanarak eğitim ve öğretime başlamıştır¹⁷⁴. Günümüzde hala bu bina ilköğretim okulu olarak Elâzığ'a hizmet vermektedir.

¹⁵⁹ D. Aslan, *Tevfik Sırrı Gür ve İçel Valiliği...*, s.26.; H.Orkun, C.Kasaroğlu, M.Beleg, K.Atakul, *Meşhur Valiler...* s.620.

¹⁶⁰ *Son Posta*, 4 Mayıs 1933, s. 2.

¹⁶¹ *Milliyet*, 23 Teşrinievvel 1933, s. 2.; *Son Posta*, 4 Mayıs 1933, s. 2.

¹⁶² *Turan*, 24 Ağustos 1933, Y.3, S.163, s.1

¹⁶³ *Milliyet*, 21 Nisan 1934, s.4.

¹⁶⁴ *Turan*, 5 İkinci Kânun 1934, Y.3, S.193, s.1.

¹⁶⁵ *Turan*, 29 İkinci Kânun 1934, Y.3, S.196, s.2.

¹⁶⁶ *Turan Gazetesi*, 5 Nisan 1934, Y.3, S.207, s.2.

¹⁶⁷ *Turan*, 10 Teşrin Sani 1934, Y.4, S.251, s.1.

¹⁶⁸ *Akşam*, 26 Eylül 1934, s.5.

¹⁶⁹ *Milliyet*, 29 İkincikanun 1935, s.4.

¹⁷⁰ *Ulus*, 29 İlk Kanun 1936, s.6.

¹⁷¹ Yavuz Haykır, "Demiryolunun Elâzığ'a Gelişi", *Tarih Okulu Dergisi*, Y.9, S.XXVII, Ekim 2016, s.283.

¹⁷² *Turan*, 29 Haziran 1935, Y.5, S.282, s.1.

¹⁷³ *Ulus*, 3 Eylül 1936, s.4.

¹⁷⁴ *Akşam*, 6 Temmuz 1936, s.7.

3.2. İktisadi Alanda Yapılan Hizmetler

Elazığ'da görevine başlayan vali Tefvik Sırrı Gür iktisadi yönden vilayette hemen çalışmalara başlamıştır. İlk olarak şehirde bulunan mensucat fabrikalarını ziyaret etmiştir¹⁷⁵. Kooperatifçilikle ilgili bir konferans düzenlemiştir¹⁷⁶. Tefvik Sırrı Gür Elazığ'ın sanayi ve ziraatının gelişmesinde katkısı olacağını düşündüğü 15000 lira sermayeli Alati Zürraiye ve araba işleri yapmak üzere bir kooperatif kurmuştur¹⁷⁷. 1933 yılı sonuna kadar köy sandıklarından 1500 lira İktisat bankasına yatırılmıştır. Köylü yardım ve artırma sandığı namına İktisat Bankasına 1500 lira toplanmıştır. Mülhakatta toplanan zahireler satılınca bu rakamın 10000 liraya kadar balığ olması düşünülmüştür¹⁷⁸.

Tefvik Sırrı Gür, Elazığ Ticaret ve Sanayi Odası vasıtasıyla Ticaret Kulübü kurulmasına ön ayak olmuştur¹⁷⁹. Bu kulüp Elazığ'da iktisadi konferanslar, lisan ve ticaret kursları vermek¹⁸⁰ başta olmak üzere halkın iktisadi bilgisini artırmak ve üzere sosyal ve iktisadi faaliyetlerde bulunmuştur¹⁸¹.

1934 yılında Belediye ile Tütüncüzade Mehmet Fettah Bey'in ortaklığıyla bir un fabrikası kurularak faaliyete geçmiştir. Elâzığ ve civarın ihtiyacını karşılayabilecek kapasitedeki son sistemlerin kullanıldığı fabrikada ayrıca elektrik üretimi de yapılacaktır. Bu elde edilen elektrik hem fabrikada kullanılacak hemde şehir istifade edecektir¹⁸². Fabrika, 1 Mart 1934 tarihinde, Vali Tefvik Sırrı Gür, Belediye Başkanı Hurrem Müftügil, Mektupçu Mehmet Hilmi Bey ile birçok misafirin hazır bulunduğu ve Vali'nin dinamoya elektriği bağlayan şaltere bağlanan kurdeleyi kesmesiyle açılmıştır¹⁸³.

Elazığ'ın su ihtiyacını karşılamak için çalışmalar yapmıştır. Elazığ'a 13 km uzakta olan Hinsor Köyünde emvali metrukeye ait arazide bulunan Ören Suyu olarak bilinen kaynaktan Elazığ'a su getirmek için plan ve projeler yapılmıştır¹⁸⁴.

3.4. Sosyal ve Kültürel Alanda Yapılan Hizmetler

Elâzığ'da sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin 1934 yılında açılan Elazığ Halkevinin çatısı altında yapıldığını görmekteyiz. Tefvik Sırrı Gür vilayette yapılacak tüm etkinliklerin halkevi çatısı altında yapılmasını planlamıştır. Elâzığ Halkevi, halkevlerinin kapatıldığı 1951¹⁸⁵ yılına kadar Elazığ'ın kültür ve sosyal hayatında etkin bir rol oynamıştır. Özellikle Tefvik Sırrı Gür'ün valiliği ve halkevi başkanlığı yürüttüğü dönemde Elazığ Halkevi çalışmaları doruk noktasına ulaşmıştır¹⁸⁶.

Vilayette göreve başlayan Tefvik Sırrı Gür ilk olarak Musiki Birliği kurmuş ve halk ve çocuklara yönelik musiki dersleri başlatılmıştır¹⁸⁷. Musiki şubesi için 18 kişilik bir bando ve 5 kişilik bir salon orkestrası kurulmuştur¹⁸⁸. Tefvik Sırrı Gür'ün özel olarak Elâzığ'a getirttiği Süreyya ve Recep Turgut Beyler Elâzığ'ın ilk şehir bandosunu kurmuşlardır. Şehir halkına ve esnaf çocuklarından isteyenlere dersler verilmiş ve müziğe olan ilginin artırılmasına çalışılmıştır. 18 kişilik şehir bandosuna özel elbiseler hazırlanmıştır. Yine Süreyya, Recep Turgut ve Orta mektep Muallimi Sadi Günel ve piyanist İsmail beylerden oluşan bir orkestra da faaliyete geçirilmiştir.

¹⁷⁵ *Turan*, 5 Mart 1933, Y.2, S.121, s.1

¹⁷⁶ *Turan*, 4 Nisan 1933, Y.2, S.128, s.1

¹⁷⁷ *Turan*, 28 Mayıs 1933, Y.3, S.138, s.1

¹⁷⁸ *BCA Fon Kodu*, 490.01. Yer No, 1704.929.1

¹⁷⁹ *Milliyet*, 29 Mayıs 1933, s.5.

¹⁸⁰ *Milliyet*, 18 Şubat 1934, s.5.

¹⁸¹ *Turan*, 4 Mayıs 1933, Y.2, S.133, s.1

¹⁸² *Son Posta*, 14 Mart 1934, s.4.

¹⁸³ *Milliyet*, 19 Mart 1934, s.5.

¹⁸⁴ *Turan*, 25 Haziran 1933, Y.3, S.146, s.1

¹⁸⁵ Sefa Şimşek, *Bir İdeolojik Seferberlik Deneyimi Halkevleri 1932-1951*, İstanbul, 2002, s.213.

¹⁸⁶ Y. Haykır, "Elazığ (Elaziz) Halkevi Yayınları ve Altan Dergisi" s.130.

¹⁸⁷ *Turan*, 13 Temmuz 1933, Y.3, S.151, s.1

¹⁸⁸ *BCA Fon Kodu*, 490.01. Yer No, 1704.929.1

Hem şehir bandosu hem de orkestra Elâzığ Halkevi'nin çatısı altında faaliyetlerini sürdürmüşlerdir¹⁸⁹.

Tevfik Sırrı Gür, çok zengin bir halde bulunan Muhasebe-i Hususiye Kütüphanesi'ni halkevine taşımıştır¹⁹⁰.

Gösteri sanatlarının Elâzığ'da gelişmesi için ciddi çabalar sergileyen Tevfik Sırrı Gür, halkın ve gençlerin bu sanata ilgi göstermesi için yoğun bir mesai harcamıştır. Fakat gelenek ve göreneklerinde etkisiyle Elâzığ vilayetinde bu konuda çeşitli zorluklar yaşandığını yine Tevfik Sırrı Gür'ün yazmış olduğu raporlarda görmekteyiz. Tevfik Sırrı Gür bu konuda düşünceleri ifade ederek bu önyargıyı kırmak ve halkın ve gençlerin ilgi duymasını sağlamak için şehir dışından ücretli gösteri grupları getirdiğini belirtmiştir:

“Halkta inkılap ve istiklâl heyecan ve duygularını daima harekete geçirmek ve yaşatmak lazımdır. Bu söz ile olmuyor. Münevverim diyenler kimseyi dinlemeğe ve kimseden bir şey öğrenmeğe tek bir satır okumağa tahammül etmiyor. Cahilim diyenlerde söyleneni anlamıyor ve okumak bilmiyor. Hepsinin üstünde olarak da herkese kendini dinletecek söyleyici ve okunacak kitap bulunamıyor. Her türlüşünü musirrane tecrübe ettik. Menfi neticeler aldık. Konferansı dinlemeğe tahammül etmeyenlere temsil yolu ile telkin yapmak, daima heyecan uyandırmak yolunda çalışmak istedik. Lakin taşra, maalesef sahnenin kadın artistine kiralık et, erkeğine soytarı tanıyor. Mektep müsamerelerinde bile ancak zorla emirlerle ve talebe arasında sahneye çıkan kadın öğretmenin takip eden haftalar ve aylar müddetince maruz kaldıkları dedikodulara acımamak elden gelmiyor.”

“... Yerliler arasından amatör gençler yetiştirmek için her şeyden evvel, sahne artistliğinin de diğer sanat şubeleri gibi fena bir şey olmadığını göstermek, alıştırmak ve inandırmak lazım geldiğini zarureti duyuluyor. İşte ben gösterit işlerimde,artistliğin kıymetini ve bir sanat işi olduğunu gösterip alıştırmak ve bu yol ile de talimler, telkinler yapmak için ücretli bir temsil turupu tedariki zarureti duydum.”¹⁹¹

Ülkenin güvenliği için “500 tayyaremiz olmalıdır” sözleriyle 1935 yılında tüm Türkiye’de Türk Hava Kurumu’nun desteklenmesi için bir kampanya başlatılmıştır. Tevfik Sırrı Gür’de Elâzığ’da bu kampanya için çalışmalar yapmıştır. Türk Hava Kurumu’na üye kaydetme ve yardım kampanyasını yürütmüştür. Bu konuda bir beyanname yayınlamıştır¹⁹². Vilayette bizzat bu çalışmalara katılan Tevfik Sırrı Gür ilçe ve nahiyelerde de kampanyayı yürütmüştür¹⁹³.

Vali Tevfik Sırrı Gür’ün teşebbüsleri ile 1933 yılında Halk Spor ismiyle bir kulüp kurulmuş ve faaliyete geçirilmiştir. Bu kulüp içerisinde ayrıca Atlı Spor şubesi de tesis edilmiştir. Bir aylık bir süre içerisinde 60 üzerinde üye kaydedilmiştir. Futbol ve idman şubesinin başında Ortaokul Beden Eğitimi öğretmeni Şuayp Bey görev almıştır. Özellikle cirit oyunlarının canlandırılması, binicilik, at yarışı sporları üzerine yoğunlaşması planlanmıştır. Kulübün futbol takımı da yine aynı yıl içerisinde oluşturulmuştur¹⁹⁴. Elâzığ Halkevi’nin kuruluşundan sonra tüm sportif faaliyetler bu çatı altında sürdürülmüştür. Tevfik Sırrı Gür, stadyum ve kapalı spor salonu inşa ederek sportif faaliyetlerin belli bir düzen içerisinde devam etmesi ve gelişmesi yönünde ciddi çabalar sarf etmiştir.

Halkevi faaliyetleri içerisinde Elâzığ’ın tarih ve coğrafyası üzerine araştırmalar yapılmıştır. 4 bin köy evinin Türkçe karşılıkları bulunmuştur. 114 köy gezilerek 2861 çeşmesi kontrol edilmiş 13 kilogram kinin dağıtılmıştır. 2350 hastaya bakılmıştır¹⁹⁵.

¹⁸⁹ Milliyet, 10 Mart 1934, s.3.

¹⁹⁰ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1704.929.1

¹⁹¹ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1111.57.1

¹⁹² Turan, 13 Haziran 1935, Y.4, S.280, s.1

¹⁹³ Turan, 7 Eylül 1935, Y.5, S.296, s.1

¹⁹⁴ Milliyet, 10 Haziran 1933, s. 4.

¹⁹⁵ Tan, 7 Ağustos 1936, s.5.

Tefvik Sırrı Gür, halk sağlığı konusunda da ciddi çalışmalar yaptırmıştır. Mesela 1936 yılında geniş bir sağlık taraması yapılmış ve 2350 okul çağındaki çocuk muayene edilerek velilere bilgiler verilmiştir¹⁹⁶.

3.5. Kaza ve Kasabalarda Yapılan Hizmetler

Vilayete bağlı kazalarda inceleme gezilerine başlamış ilk kaza gezilerini Erganimadeni¹⁹⁷ ve Çemişgezek'e yapmıştır¹⁹⁸. İlçelerin ihtiyaçlarını belirlemiştir.

Tefvik Sırrı Gür'ün valilik yaptığı dönemde Kürk köyü merkez olmak üzere¹⁹⁹ Sivrice Kazası kurulmuştur²⁰⁰. Baskil Köyü'nde bulunan kaza merkezi köyün güneyindeki 5 km uzaklıktaki Baskil tren İstasyonunun bulunduğu yere taşınmıştır²⁰¹. Yeni kurulan bu kazanın hükümet konağı ve kaymakamlık evi yapılmıştır²⁰². Tefvik Sırrı Gür döneminde Kığı kazasının Çan Nahiyesi ve bütün köyleri ile Palu kazasının Uhi Nahiyesinin bütün köyleri ile alınarak²⁰³ Karakoçan adıyla yeni bir kaza kurulmuştur²⁰⁴. Zelhidir Köyü ise Karakoçan kazasının merkezi yapılmıştır²⁰⁵. Daha sonra ise 12 Nisan 1937'de Karakoçan kaza merkezi Tepe Köyü'ne nakledilmiştir²⁰⁶. Yine Tefvik Sırrı Gür'ün valiliği döneminde Elâzığ Vilayetine bağlı Erganimadeni kazasının ismi 15 Nisan 1937 tarihli kararla Maden olarak değiştirilmiştir²⁰⁷.

9 kazada cumhuriyet meydanlarında birer gazi büstü konması planlandı²⁰⁸.1935'de Harput, Pertek, Baskil, Palu'da Atatürk Anıtları yapılmıştır²⁰⁹. Her kaza merkezinde sahneli ve salonlu birer hükümet konağı binası yapımına başlanmıştır. Pertek, Harput, Hozat, Maden, hükümet konağı binaları bitirilmiştir²¹⁰. Maden Hükümet Konağı'nda Ziraat Bankası, Tekitler Dairesi, Konut Dairesi ve bir temsil salonu bulunmaktaydı²¹¹. 1934 yılında Maden ilçesinin cumhuriyet meydanında Atatürk'ün sivil elbiseli bir heykelinin yapımına başlanmış²¹² ve bitirilmiştir. Mazkirt kazasının İringil, Pah ve Muhindi köylerinde hükümet konakları yapılmıştır²¹³.

1934 yılında Bakır Madeni Köprüsü'nün büyük kemeri yeniden inşa edilmiştir. 1935 yılında Munzur suyu üzerinde bulunan ve yıkılan Mazkirt Köprüsü yeniden inşa edilmiştir. Ağaçtan yapılan bu köprü 70 metre uzunluğundaydı²¹⁴.

Malatya yolunda 10 köprü ve menfez yapıldı. Nazimiye Mazkirt kaymakam evi bitirildi. Baskil hükümet ve kaymakam evi bitirildi.²¹⁵

Tefvik Sırrı Gür Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği'ne gönderdiği yazıda Harput Halkevi'nin açılmasıyla ilgili olarak "Harput'un şimdiye kadar birçok ilim ve devlet adamı yetiştirmiş olması bakımından ilim ve kültür işlerinde yüksek bir heves ve kabiliyeti bulunması ve hele Elâzize çok yakınlığı göz önünde tutularak yapılp bitirilen Uray binasında, altı yedi yüz evli

¹⁹⁶ Tan, 7 Ağustos 1936, s.5.

¹⁹⁷ Turan, 29 Nisan 1933, Y.2, S.132, s.1

¹⁹⁸ Turan, 12 Teşrin Sani 1933, Y.3, S.183, s.1

¹⁹⁹ Turan, 10 Haziran 1936, Y.6, S.339, s.1.

²⁰⁰ BCA Fon Kodu, 030.18.1.2 Yer No, 61. 8. 19.

²⁰¹ Son Posta, 23 Birinci Kanun 1933, s.4

²⁰² BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1144.12.2.

²⁰³ Turan, 8 Mayıs1936, Y.6, S.334, s.1.

²⁰⁴ BCA Fon Kodu, 030.18.1.2 Yer No, 61. 8. 19

²⁰⁵ Turan, 10 Haziran 1936, Y.6, S.339, s.1.

²⁰⁶ BCA Fon Kodu, 030.11.1.2 Yer No, 111. 9. 4.

²⁰⁷ BCA Fon Kodu, 030.11.1.0 Yer No, 111. 9. 16.

²⁰⁸ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1704.929.1

²⁰⁹ Cumurluk Devrinde Elâziz İl ve İlçelerde Kültürel Bayındırlık İşleri 1935

²¹⁰ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1704.927.1

²¹¹ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1144.12.2.

²¹² Son Posta, 19 İkinci Kanun 1934, s.3.

²¹³ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1144.12.2.

²¹⁴ Cumurluk Devrinde Elâziz İl ve İlçelerde Kültürel Bayındırlık İşleri 1935

²¹⁵ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1704.929.1

bir kasabanın ihtiyacına cevap verecek taksimatta bir halkevi dairesi de ayrılmıştı. Bu yapı ve daire bitirildi. Elâziz Halkevinin Güzel San'atlar, temsil ve spor şubeleri vesait ve kadroları, diğer kasabalar arasında bilhassa Harput Halkevinin bu şubelerini tenmiye ve takviye edecek bir kıyafette bulunduğundan, bu yıl açılacak olan Halkevleri arasında yapısı bitirilmiş olan Harput Kasabasına da bir yer verilmesi arz ve rica ederim” diyerek Harput'ta halkevinin açılmasını talep etmiştir²¹⁶.

Bununun için halkevinin kullanacağı bir bina yapılmıştır. Binanın planını bizzat Tefik Sırrı Gür çizmiştir. Evin beş şubesi faaliyete geçmiştir. Harput Medreselerinde bulunan kitaplar buraya nakledilerek burada büyük bir kütüphane kurulmuştur. Harput Halkevi'nin 300 kişilik temsil salonu ile güzel bir sahnesi vardır. Yine evin arkasında bir çocuk bahçesi projesi hazırlanmıştır²¹⁷. Yine bunun yanında Pertek Halkevi binasının projesi de Tefik Sırrı Gür tarafından çizilerek inşa edilmiştir.

3.6. Göçmenlere Yönelik Yapılan İşler

Elazığ'a yerleştirilen muhacir işleriyle ilgili olarak ciddi çalışmalar yapmıştır. Vilayetin civar ova köylerine yerleştirilen muhacirler için muntazam evler inşa edilmiştir. Muhacirlerin yerleştirildiği Etminik köyünde bir ilkokul yapılmıştır. Muhacirlere hizmet verecek şehir merkezinde bir hastane kurulmuştur²¹⁸. Bu hastanenin yanında muhacirlerin yerleştirildiği köylere ilaç dağıtımı da yapılmıştır²¹⁹.

Romanya'dan gelen göçmenler için modern bir şekilde inşa edilen köyün isminin Romanya'daki köylerinin adı olan Kovancılar adı ile anılmasına karar verilmiştir. Yine Palu kaza merkezinin buraya taşınmasına karar verilmiştir²²⁰.

1936 kışında gelen göçmenlerin havanın şiddetli soğuk olmasından dolayı iskanları yapılamamıştır. Geçici olarak yerleştirilen bu 500 aileli göçmen kafilesinin arasında hastalıkların çıkmasına meydan vermemek için bunlara doktor tayin edilmiştir. Elâzığ'da bir dispanser açılmıştır. Yine bu göçmenlere Tefik Sırrı Gür'ün eşi Mukaddes Gür'ün başkanlığındaki heyet tarafından elbise çamaşır ve para yardımı yapılmıştır. 232 aileye birer koyun etlik olarak verilmiştir²²¹.

1934 yılında Hülvenk ve Bizmişen Köylerinde göçmenler için 160 ev inşa edilmiştir. 1935 yılında Habusu Köyünde göçmenler için 26 ev yapılmıştır. Göçmenler için Etminik Köyünde 89, Vertetil Köyünde ise 17 ev yapılmıştır. Perçenç Köyünde de göçmenler için evler yapılmıştır. Yine göçmenler için Elâzığ'da kurulan Göçmen Mahallesinde 26 ev yapılmıştır²²².

Göçmenlere dağıtılmak üzere Kars Vilayetinden büyükbaş hayvanlar getirilmiş ve göçmenlere dağıtılmıştır²²³.

SONUÇ

Tefik Sırrı Gür, Osmanlı Devletinin son yıllarında devlet yönetiminde göreve başladığı 1912 yılından emekli olduğu 1950 yılına kadar 38 yıl boyunca çeşitli kademelerde başarılı hizmetler yapmıştır. Valilik yaptığı vilâyetlerde devlet işlerinin yürütülmesinde katkıda bulunmuş, halkın sorunlarıyla yakından ilgilenmiştir.

Tefik Sırrı Gür, görev yaptığı yerlerde üretken bir yönetici olarak kendini göstermiştir. Özellikle yapmış olduğu imar ve bayındırlık hizmetleri ile yararlı ve kalıcı izler bırakmıştır. Yeni

²¹⁶ BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1704.927.1

²¹⁷ Tan, 22 Haziran 1936, s.4.

²¹⁸ Turan, 8 Birinci Teşrin 1935, Y.5, S.301, s.1.

²¹⁹ Turan, 14 Ağustos 1935, Y.5, S.291 s.1.

²²⁰ Turan, 10 Haziran 1936, Y.6, S.339, s.1.

²²¹ Tan, 7 Ağustos 1936, s.5.

²²² Cumurluk Devrinde Elâziz İl ve İlçelerde Kültürel Bayındırlık İşleri 1935, Resimli Ay Basımevi, İstanbul, 1935,

²²³ Cumurluk Devrinde Elâziz İl ve İlçelerde Kültürel Bayındırlık İşleri 1935, BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1144.12.2.

kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin imardan yoksun Anadolu şehirlerinde valilik dönemindeki yaptığı işler bir anlamda modernleşme çabalarının bir yansıması olarak örnek teşkil etmiştir. Elâzığ, Muş, Mersin ve Kastamonu'da yapmış olduğu imar çalışmaları şehrin gelişiminde odak noktası haline gelmiş ve şehir yapılaşmaları bu imar işlerinin etrafında gelişme göstermiştir.

Tefvik Sırrı Gür, idealist, cumhuriyet ilkelerine ve modern yaşam kültürünü benimsemiş biri olarak görev yaptığı yerlerde kültürel, sosyal gelişimin yükselmesi için büyük çabalar sarf etmiştir. Tek parti döneminin bir ideolojik ve kültürel modernite projesi olan halkevlerinin kurulmasında ve bu kurulan halkevlerinin faaliyetlerinin yapılmasında çok etkin bir şekilde görev almıştır. Halkın bilgi, kültür, sanat ve sportif alanlarda yetişmesi için ciddi çalışmalar yapmıştır. Bu alanlarda faaliyetlerin sürdürülmesi için tesisler açmıştır.

Bir cumhuriyet şehri olan Elâzığ'da da Tefvik Sırrı Gür'ün kalıcı eserler bıraktığını görmekteyiz. XIX. Yüzyılda başlayan şehirleşme sürecindeki Elâzığ'da yapmış olduğu imar faaliyetleriyle bir anlamda şehrin yapılaşmasının temelini oluşturmuştur. Eserleri uzun yıllar Elâzığ halkına hizmet etmiştir.

KAYNAKÇA

I. Arşiv Belgeleri

1.TC İçişleri Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü Sicil Arşivi(İBPGMSA)

Dosya No.913

2. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)

BCA Fon Kodu, 030.10.1. Yer No, 71. 449. 5.

BCA Fon Kodu, 030.10.1. Yer No, 72. 470. 2.

BCA Fon Kodu, 030.10.1. Yer No, 72. 470. 6.

BCA Fon Kodu, 030.11.1. Yer No, 218. 39. 14.

BCA Fon Kodu, 030.11.1.0 Yer No, 111. 9. 16.

BCA Fon Kodu, 030.11.1.2 Yer No, 111. 9. 4.

BCA Fon Kodu, 030.18.1.2 Yer No, 33. 2. 3.

BCA Fon Kodu, 030.18.1.2 Yer No, 61. 8. 19.

BCA Fon Kodu, 490.0.1.0. Yer No, 1144.12.2.

BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1111.57.1

BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1144.12.2.

BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1217.41.2.

BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1489.73.1

BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1704.927.1

BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1704.929.1

BCA Fon Kodu, 490.01. Yer No, 1705.930.1

II. Süreli Yayınlar

1.Gazeteler

Akşam, 26 Eylül 1934.

Akşam, 6 Temmuz 1936.

Cumhuriyet, 24, Teşrinievvel 1933.

Edirne Hudut Gazetesi, 15 Aralık 2014, S.12246

Edirne Hudut Gazetesi, 16 Aralık 2014, S.12247

Edirne Postası, 1 Ağustos 1926, S.98.

Edirne Postası, 12 Ağustos 1926, S.101.

Edirne Postası, 16 Eylül 1926, S.111.

Edirne Postası, 19 Temmuz 1926, S.94.

- Edirne Postası, 22 Temmuz 1926, S.96.
Elazığ, 4 Mart 1959, Y.10, S.2686, s.1
Hakimiyeti Milliye, 5 Birinci kanun 1933, Y.14, S.4447.
Milliyet, 10 Haziran 1933.
Milliyet, 10 Mart 1934.
Milliyet, 10 Şubat 1935.
Milliyet, 18 Şubat 1934.
Milliyet, 19 Mart 1934.
Milliyet, 21 Nisan 1934.
Milliyet, 23 Teşrinievvel 1933.
Milliyet, 29 İkincikanun 1935.
Milliyet, 29 Mayıs 1933.
Son Posta, 14 Mart 1934.
Son Posta, 16 Ağustos 1938.
Son Posta, 17 Ağustos 1937.
Son Posta, 19 İkinci Kanun 1934.
Son Posta, 23 Birinci Kanun 1933.
Son Posta, 29 Birinciteşrin 1937.
Son Posta, 4 Mayıs 1933.
Son Posta, 7 Temmuz 1937.
Tan, 20 Temmuz 1936.
Tan, 22 Haziran 1936.
Tan, 7 Ağustos 1936.
Turan Gazetesi, 5 Nisan 1934, Y.3, S.207.
Turan, 8 Mayıs 1933, Y.2, S. 134.
Turan, 29 İkinci Teşrin 1933 Y.2, S. 186.
Turan, 4 Teşrin sani 1933, Y.2, S.181.
Turan, 10 Haziran 1936, Y.6, S.339..
Turan, 10 Teşrin Sani 1934, Y.4, S.251.
Turan, 12 İkinci Teşrin 1936, Y.6, S.384.
Turan, 12 Teşrin Sani 1933, Y.3, S.183.
Turan, 13 Haziran 1935, Y.4, S.280.
Turan, 13 Temmuz 1933, Y.3, S.151.
Turan, 14 Ağustos 1935, Y.5, S.291.
Turan, 23 Kanunu Evvel 1934, Y.4, S.255.
Turan, 24 Ağustos 1933, Y.3, S.163.
Turan, 25 Haziran 1933, Y.3, S.146.
Turan, 26 Şubat 1933, Y.2, S.119.
Turan, 28 Mayıs 1933, Y.3, S.138.
Turan, 28 Şubat 1933, Y.2, S.120.
Turan, 29 Haziran 1935, Y.5, S.282.
Turan, 29 İkinci Kânun 1934, Y.3, S.196.
Turan, 29 Nisan 1933, Y.2, S.132.
Turan, 4 Mayıs 1933, Y.2, S.133.
Turan, 4 Nisan 1933, Y.2, S.128.
Turan, 5 Ağustos 1937, Y.7, S.459.

- Turan, 5 İkinci Kânun 1934, Y.3, S.193.
Turan, 5 Mart 1933, Y.2, S.121.
Turan, 6 Mart 1937, Y.6, S.406.
Turan, 7 Eylül 1935, Y.5, S.296.
Turan, 7 Kanuni Sani 1933, Y.2, S.112.
Turan, 8 Ağustos 1937, Y.7, S.461.
Turan, 8 Birinci Teşrin 1935, Y.5, S.301.
Turan, 8 Mayıs 1936, Y.6, S.334.
Turan, S. 181, 4 Teşrin-i Sani 1933.
Turan, S.134, 8 Mayıs 1933.
Turan, S.199, 18 Şubat 1934.
Turan, S.200, 23 Şubat 1934.
Turan, S.283, 5 Temmuz 1935.
Turan, S.283, 5 Temmuz 1935.
Ulus, 29 İlk Kanun 1936.
Ulus, 29 İlkkanun 1936.
Ulus, 3 Eylül 1936.
Ulus, 3 Eylül 1936.

2.Dergiler

- Altan, Y.1, N,5, 22 Haziran 1935.
Altan, Y.1, N,6, 22 Temmuz 1935.
Altan, Y.1, N.1, 22 Şubat 1935.
Altan, Y.3, N.34, 28 İlk Kânun 1937.
Tarih Okulu Dergisi
Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi
Türk Dünyası Tarih Dergisi
Türk&İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi (TİDSAD)

III.Tetkik Eserler

- A. “Yeni Valimiz”, *Turan*, 28 Şubat 1933, Y.2, S.120, s.1
AĞAR Kemal Ömer, “Bir Vesika: Kız Enstitüsü Açıldı”, Altan, Y.3,N.34, 28 İlk Kânun 1937.
AĞIRGAN Mehmet, “Edirne Belediye Başkanı Tefvik Sırrı Gür (1.03. 1926- 31.08.1927)”, *Edirne Hudut Gazetesi*, 15 Aralık 2014, S.12246, s.6.
AĞIRGAN, Mehmet, “Edirne Belediye Başkanı Tefvik Sırrı Gür -2- (1.03. 1926- 31.08.1927)”, *Edirne Hudut Gazetesi*, 16 Aralık 2014, S.12247, s.6.
AKIN Veysi, “Mudanya Mütarekesi ve Trakya’nın Kurtuluşu”, *Türkler*, C.16, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 2002.
ALDAN Mehmet, *İz Bırakan Mülki idare Âmirleri*, T.C İçişleri Bakanlığı Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1990.
ASLAN İzzet, *Atatürk Silifke’de*, Kemal Matbaası, Adana,1981, s.315.
ASLAN, Dursun, *Tefvik Sırrı Gür ve İçel Valiliği*, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 2001.
Cumurluk Devrinde Elâziz İl ve İlçelerde Kültürel Bayındırlık İşleri 1935, Resimli Ay Basımevi, İstanbul, 1935.
ÇANKAYA (Mücellidoğlu), Ali, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, IV. Cild, Mars Matbaası, Ankara, 1968-1968.
DEVELİ H. Şinasi, *Eserleriyle Anıtlaşan Tefvik Sırrı Gür*, Mersin Akdeniz Belediyesi Kültür Yayınları, Mersin, 2004.

Elâzığ Vilayeti, *Elâzığ Vilâyeti XV*, Türkiye Basımevi, İstanbul, 1938.

Elaziz Halkevi, *Elaziz Halkevi 1935*, Resimli Ay Basımevi, İstanbul, 1935.

ESKİ Mustafa, *Kastamonu Valileri 1838-2000*, Önder Matbaacılık, Ankara, 2000.

GÜR Sırrı Tefvik, “Halkevimizin Yapılış ve Açılışı” *Altan*, Y.1, N.1, 22 Şubat 1935.

Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hılasası, Ulus Basımevi, Ankara, 1935.

HAYKIR Yavuz, “Demiryolunun Elâzığ’a Gelişi”, *Tarih Okulu Dergisi*, Y.9, S.XXVII, Ekim 2016.

HAYKIR Yavuz, “Elazığ (Elaziz) Halkevi Yayınları ve Altan Dergisi”, *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, S.171, Kasım – Aralık 2007.

HAYKIR Yavuz, “Elazığ’da Cumhuriyetin 10. Yıl Kutlamaları”, *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, S.250, Ekim 2007.

ORAL Mustafa, *Ermekli Süleyman Sırrı Efendi ve Kifâyetü’l- Müntehî ‘Alâ Kifâyeti’l Mübtedî Adlı Eserinin Tahlili*, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2015

ORKUN Hayri, KASAROĞLU Celal, BELEK Mehmet, ATAKUL Kazım, *Meşhur Valiler*, İçişleri Bakanlığı Merkez Valileri Bürosu Yayınları, Ankara, 1969.

OSMA Kıvanç, *Cumhuriyet Dönemi Anıt Heykelleri (1923-1946)*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2003.

SUNGUROĞLU İshak, *Harput Yollarında*, C.1, İstanbul, 1959.

ŞİMSEK Sefa, *Bir İdeolojik Seferberlik Deneyimi Halkevleri 1932-1951*, İstanbul, 2002.

VURAL Semih, *Mersin Halkevi Mersin Kültür Merkezi*, Mutlu Son Yayınları, Ankara, 2007.

YEŞİLKAYA G. Neşe, *Halkevleri: İdeoloji ve Mimarlık*, İstanbul, 1999.

YİĞİT Resul, *Mersin Halkevi (1933 – 1951)*, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 2001.

YUCA Sami İrşad, “Cumhuriyet Kent Modernleşmesine Bir Örnek: Vali Tefvik Sırrı Gür’ün Muş’taki Faaliyetleri (1937-1943)”, *Türk&İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi (TİDSAD)*, Y.2, S.4, Eylül 2015.

EKLER

Foto 1. Tefvik Sırrı Gür’ün göreve başladığı ilk yıllar

En son çıkarılan resmi

Foto 2. Tefvik Sırrı Gür Elâzığ Valisi iken

Tek Parti Dönemi Valilerinden Tefik Sırrı Gür ve Elâzığ Valiliği.

Foto 3. Tefik Sırrı Gür Elâzığ'da görev yapan öğretmenlerle

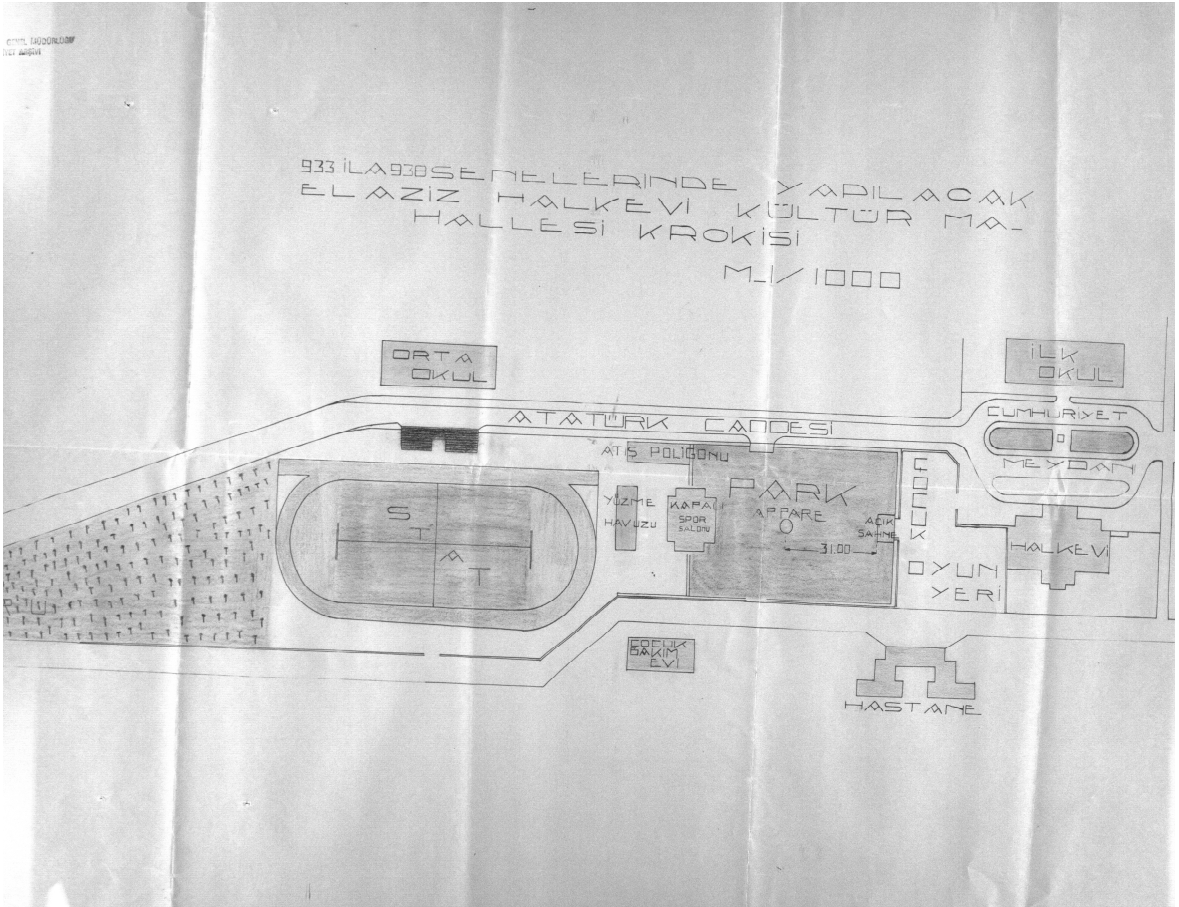

Foto 4. Tefik Sırrı Gür tarafından planı yapılan Kültür Mahallesi Krokisi

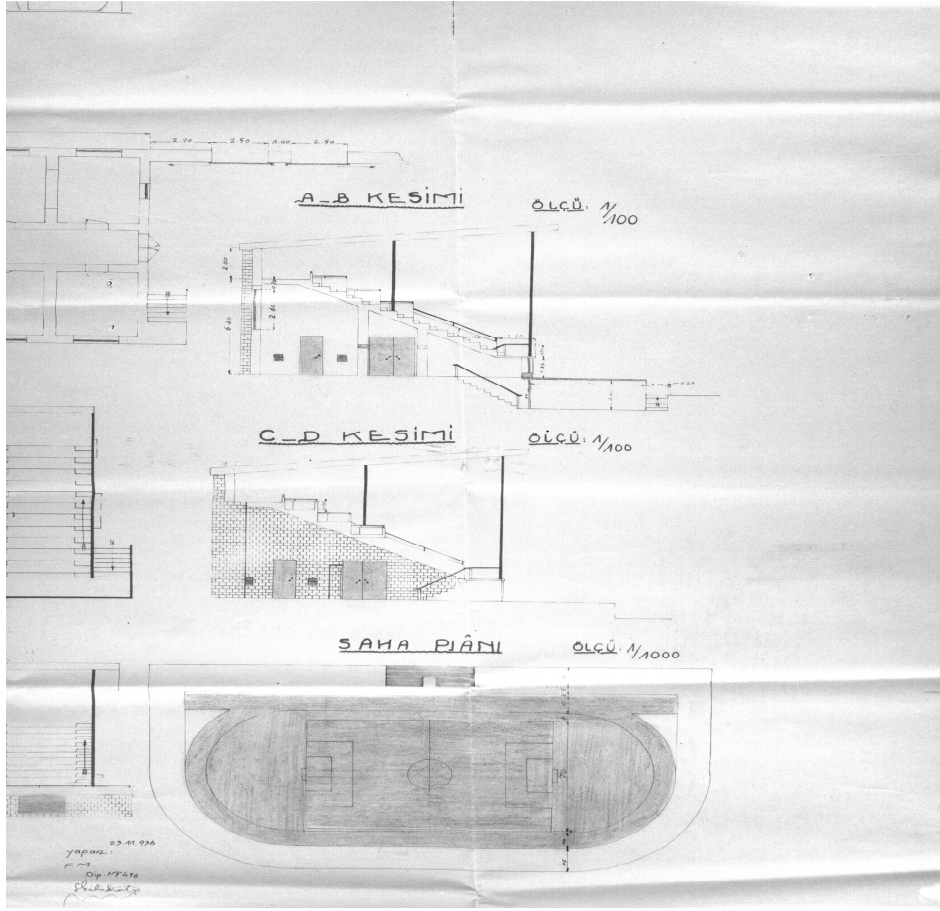

Foto 5. Tevfik Sırrı Gür tarafından planı yapılan Stadyum Planı

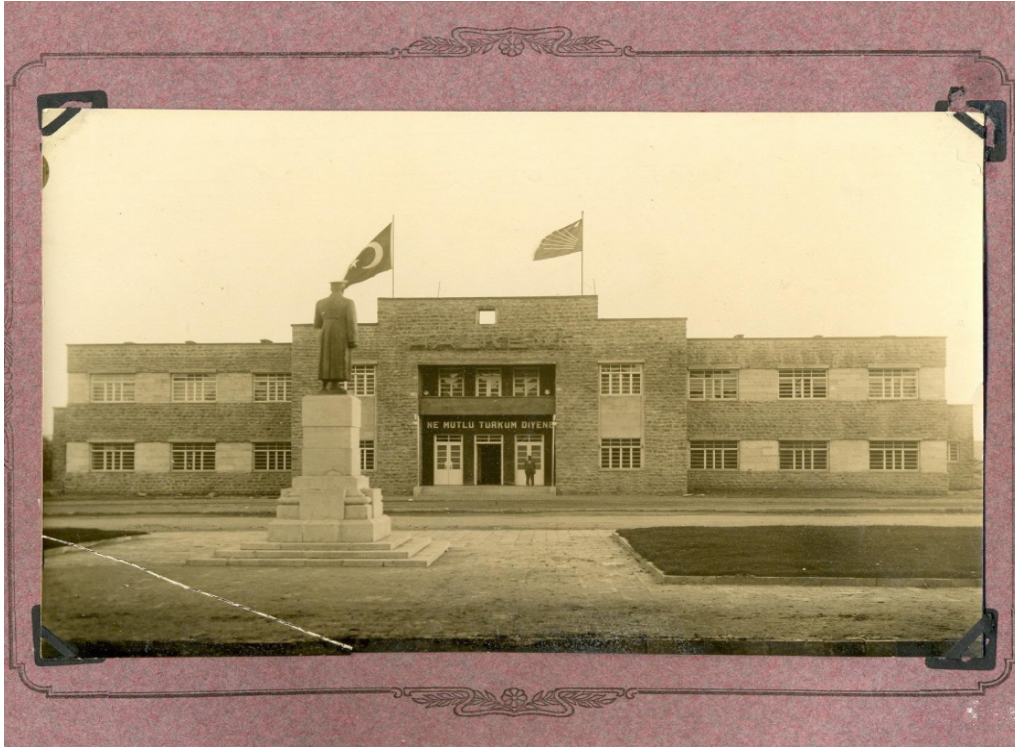

Foto 6. Tevfik Sırrı Gür zamanında yapımı tamamlanan Elâzığ Halkevi ve Gazi Heykeli

Tek Parti Dönemi Valilerinden Tevfik Sırrı Gür ve Elâzığ Valiliği.

Halkevi Kapalı spor salonu (1936 - 1938)

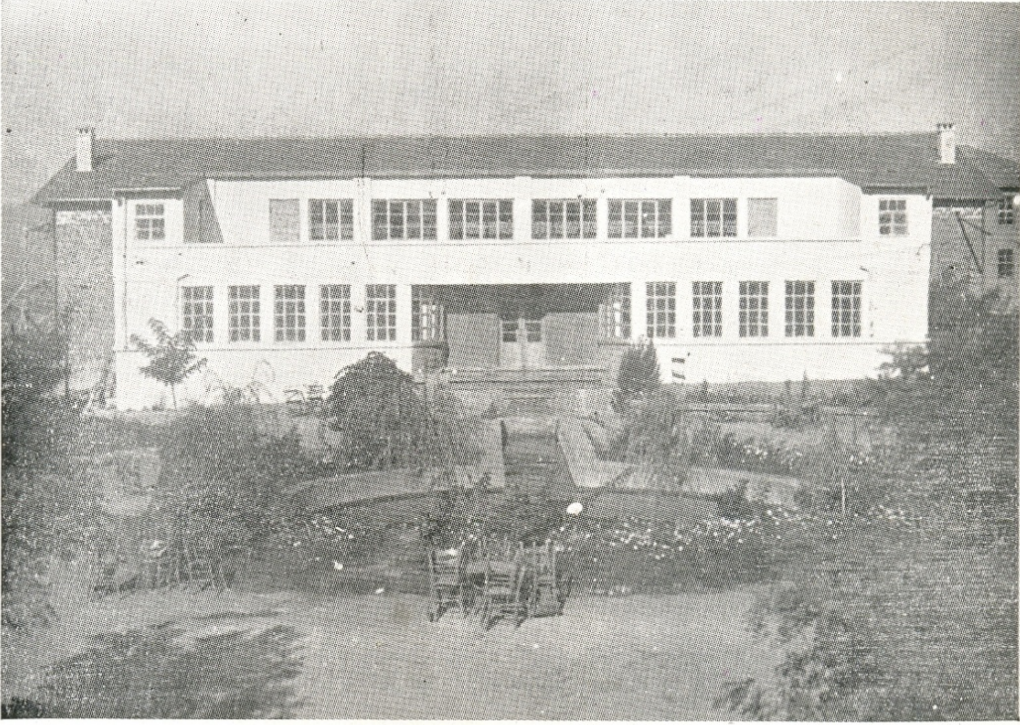

Foto 7. Tevfik Sırrı Gür zamanında yapımı tamamlanan Elâzığ Kapalı Spor Salonu

Foto 8. Tevfik Sırrı Gür zamanında yapımı tamamlanan Elâzığ Kültür Parkı

Foto 9. Tefvik Sırrı Gür zamanında yapımı tamamlanan Elâzığ Kültür Parkında Sinema Makine Dairesi

Foto 10. Tefvik Sırrı Gür zamanında kurulan Elâzığ Halkevi Bandosu

Foto 11. Tefvik Sırrı Gür zamanında kurulan Elâzığ Halkevi Orkestrası

Foto 12. Tevfik Sırrı Gür zamanında Memleket Hastanesi olarak yapılan ve sonra Kız Enstitüsü şeklinde hizmet veren bina

Foto 13. Tevfik Sırrı Gür zamanında kaldırımları yapılan parke taşları döşenen Gazi Caddesi

Foto 14. Tevfik Sırrı Gür zamanında açılan ve düzenlenmesi yapılan Vali Fahri Bey Caddesi

Foto 15. Tevfik Sırrı Gür zamanında yapımı tamamlanan Atatürk İlkokulu

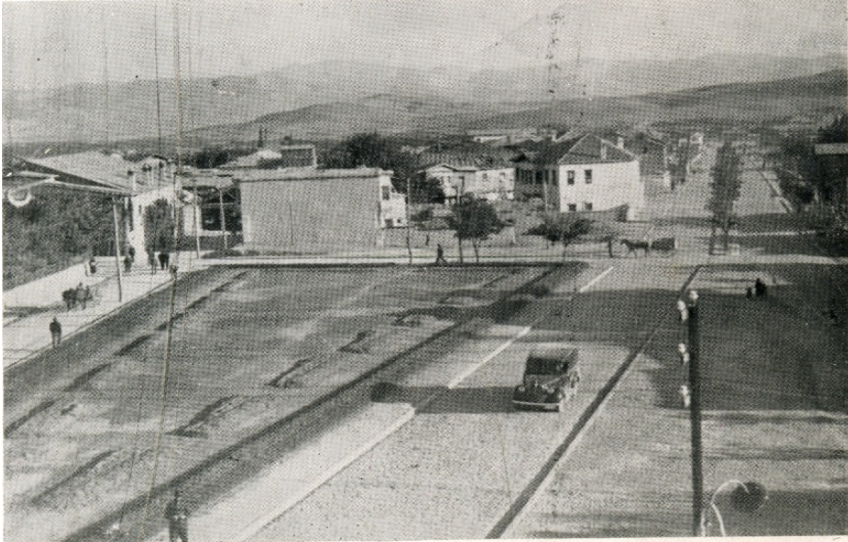

Foto 16. Tevfik Sırrı Gür zamanında yapımı tamamlanan İstasyon Bulvarı

Foto 17. Tevfik Sırrı Gür zamanında yapımı tamamlanan İSTASYON Meydanı ve T.C.D.D Anıtı

Foto 18. Tefik Sırrı Gür zamanında faaliyete geçen Un Fabrikası'nın Açılış Töreni

